ANUL I,
Nr. 10
1991
octombrie
12 pagini,
10 lei

Șase sunt lucrurile pe care le urăște Domnul, ba chiar șapte de care se scîrbește sufletul său:
Ochii mîndri, limba mincinoasă, mîinile care varsă sînge nevinovat,
Inima care urzește planuri viclene, picioarele grabnice să alerge spre rău,
Martorul mincinos care mărturisește strîmb și cel care seamănă vrajbă între frați

Proverbele lui Solomon 6; 16–19.

libertate
solidaritate
dreptate

PUNCTE CARDINALE

Tu, pămînt al țării noastre, pătimaș cuprins în palmă,
Încălzit cu buze aspre de tot neamul lui Ion.

(N. Labiș)

PERIODIC PENTRU AFIRMAREA VALORILOR DEMOCRATIEI CRESTINE

Mărturisire de credință

EDITORIAL

Revista „Puncte cardinale", ajunsă acum la al zecelea număr, s-a vrut dintru început o tribună de credințe și idei, neaflîndu-se cu tot dinadinsul în slujba unui anumit partid, ci urmărind o **orientare** politică încă nedefinitivată în forme instituționalizate: aceea a unei **democrații creștine românești.** Am pornit la drum cu cîteva principii ferme, pe care nu le-am uitat nici o clipă și pe care ne propunem să le urmăm și pe mai departe:

I. Noi credem că democrația creștină românească nu trebuie să fie doar una maimuțărită după modele occidentale, ci se cuvine întemeiată pe tradițiile și realitățile noastre naționale; ea va fi, prin urmare, în parte **asemănătoare** și în parte deosebită, ca doctrină, strategie și organizare, de structurile democreștine existente deja pe alte meridiane.

II. Noi credem că **creștinismul** reprezintă suprema valoare spirituală a istoriei omenești, iar **ortodoxia** — principalul îndreptar al existenței noastre naționale; înțelegem să opunem, prin urmare, morala creștină și tradițiile bimilenare ale ortodoxiei românești haosului moral și spiritual al lumii contemporane.

III. Noi credem că, acordînd prioritate absolută factorului moral și factorului spiritual, este limpede că nu vom urmări să vînăm voturi sau avantaje materiale, ci să formăm conștiințe, mai cu seamă la nivelul tinerei generații; obiectivul nostru de căpătîi este, în momentul de față, unul moral-educativ; am înțeles să ne consacrăm, pe cît ne stă în putere, unui efort misionar de **pedagogic națională.**

IV. Noi credem că democrația nu este o valoare în sine, fiind conștienți de numeroasele ei neajunsuri, astfel că încercăm să o corectăm din mers, în sensul unei autentice **demofilii**; dacă democrația este o fatalitate a vieții politice actuale, sîntem datori să nu ne resemnăm în fața imperfecțiunilor ei, ci să ne străduim a o îmbunătăți dinăuntru, pe temeiul dumnezeiesc al iubirii de oameni.

V. Noi credem că naționalismul nu este o plagă a vieții publice, ci un cadru firesc de conservare și afirmare a ființei naționale; nu confundăm naționalismul cu nici una dintre posibilele lui forme de degenerescență (șovinism, rasism, provincialism, protocronism) și-l punem sub cenzura morală a religiei creștine; recunoaștem tuturor dreptul de a fi naționaliști în sensul acesta, inclusiv vrăjmașilor noștri istorici; nu-l recunoaștem însă demagogilor politici care, lipsiți de credință în Dumnezeu și în ființa morală a neamului, slujind fățiș pînă mai deunăzi ideologia destructivă a comunismului, nu fac decît să compromită naționalismul în fața lumii întregi.

VI. Noi credem că, oricîte dezamăgiri ne-ar putea crea poporul român în starea lui actuală, marcată de o previzibilă convalescență post-comunistă, nu trebuie să ne pierdem încrederea în destinul nostru istoric; noi nu avem în vedere doar „poporul" (comunitatea noastră **sincronică**), ci mai cu seamă „neamul" (comunitatea noastră **diacronică**); nu gîndim, nu vorbim și nu acționăm doar în numele celor vii, ci și în numele sacru al morților noștri și al urmașilor care ne vor judeca; noi repetăm, cu Eminescu, în urechile tuturor aventurierilor politicianiști, că țara aceasta nu este doar „jucăria" generației actuale și că sîntem răspunzători de ea în perspectiva veșniciei.

VII. Noi credem, în temeiul celor de mai sus, că democrația creștină de mîine va reprezenta **o** șansă de redresare politică și spirituală a României moderne, **o dreaptă politică** fermă și onestă, capabilă să îmbine armonios tradiția multiseculară cu realitățile actuale și cu idealurile viitoare, răspunzînd de ea însăși, de țară și de neamul acesta în fața oamenilor și în fața lui Dumnezeu.

VIII. Noi credem, în fine, că principalele piedici în calea renașterii noastre naționale sînt: a) în ordinea moral-spirituală — **ateismul, corupția** și **ignoranța;** b) în ordinea social-economică — **lenea, incompetența** și **favoritismul;** c) în ordinea istorico-politică — **neocomunismul, politicianismul** și **„oculta" internațională.** De aceea nu vom osteni să luptăm, cu mijloacele noastre, împotriva tuturor acestora, demascîndu-le fără cruțare, nu cu insulte și calomnii, ci cu argumente și fapte. **Și nu ne vom lăsa intimidați de teribila „sperietoare" a presupusului delict de... extremism. Dacă a milita, fără nici un interes personal, în scris și prin viu grai, pentru credințele și ideile înșirate mai sus înseamnă a fi „extremist", atunci am fost, sîntem și vom rămîne „extremiști", cu Iisus Hristos deasupra și cu Eminescu de-a dreapta noastră... Așa să ne ajute Dumnezeu.**

PUNCTE CARDINALE

„La recoltat cartofi"

Grafica de N. Brana

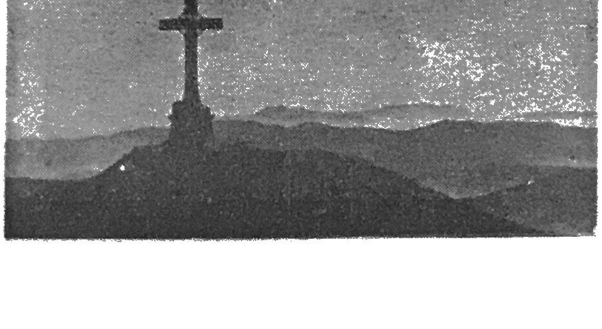

DIN SUMAR

◆ Citiți ancheta noastră:

Tineretul și politica

◆ Fortul 13 al Gulagului românesc

◆ De ce dai, domnule Manea?

O, sufletul și spiritul!

Alexandru V. Ioanid

Mă mir și eu cită îndrăzneală am abordind o problemă în care s-au împotmolit minți incandescent-strălucitoare. Dar voi vorbi mai puțin de la mine și îi voi lăsa pe alții — pe care îi voi cita — să-și expună părerile. Este o problemă peste care atenția noastră trece de obicei cu un salt ușor, deși ar trebui să ne gindim la ea cel puțin o dată în fiecare zi, de pildă în preajma rugăciunii: ce este sufletul? ce este spiritul?

Dacă aș cobori în stradă și aș efectua un sondaj-anchetă pe tema aceasta, sînt convins că mi s-ar răspunde, cu un procentaj covîrșitor, că spiritul este cam același lucru cu sufletul. Cît despre definițiile lor, nu știu dacă 1 la sută le-ar putea formula satisfăcător; de definiții desăvîrșite și definitive nu nu poate fi vorba, firește, nici la nivelul celor mai înaintați gînditori.

Poate tocmai de aceea este nevoie să ne ocupăm, în măsura posibilităților pe care cultura actuală ni le pune la dispoziție, de aceste concepte esențiale pentru structura complexului numit „om". Mai ales cînd cunoașterea lor intimă are consecințe importante pentru viața de fiecare zi a indivizilor și colectivităților.

Ar trebui să avem un sentiment de jenă la gîndul că în timp ce noi confundăm spiritul cu sufletul și avem o foarte confuză idee despre ele, primii creștini cunoșteau deosebirea dintre cei doi termeni, folosind cuvinte diferite pentru fiecare: „psyche" pentru suflet și „pneuma" pentru spirit sau duh.

Mai mult, cu aproximativ 700 de ani înainte de Christos, această deosebire era schițată în doctrina filosofică SAMKHYA din India. Întemeiată de înțeleptul KAPILA, concepția Samkhya este dualistă. Potrivit ei lumea ar fi alcătuită pe de o parte din natură sau materie („prakriti"), iar pe de altă parte din spirit („purusha"). În natură ar fi incluse nu numai regnurile mineral, vegetal și animal, ci și omul cu toate funcțiunile sale fizice și psihice, adică și sufletul său. Dar omul nu are numai suflet, el are și spirit, acea realitate intimă ce îi dă aspirația rodnică spre Bine, Unitate și Eternitate, prin care se stabilește legătura cu Spiritul Universal. Componenta spirituală a omului nu mai face parte din natură, ci se încadrează în fondul spiritual universal, neavînd nimic comun cu materialitatea fenomenelor naturii. Iată, ne aflăm în prezența unui concept de „spirit pur", total independent de realitatea corporală, spre deosebire de suflet, condiționat în oarecare măsură de trup și mediul natural. Purusha, formă de manifestare a lui Brahman, Spiritul Suprem aflat dincolo de posibilitățile noastre conceptuale, îi atrage pe oameni, astfel încît să se desprindă de natură, de materie, și să revină în unitatea spirituală pură din care au purces.

O bună prefigurare a creștinismului, am spune, ținînd seama de faptul că Dumnezeu Tatăl a pregătit lumea din vreme și în diferite locuri pentru venirea Fiului Iisus Christos. În sinul iudaismului, a insuflat profeților din Vechiul Testament viziunea coborîrii Fiului ca Logos Mîntuitor, Răscumpărător prin jertfă al păcatelor lumii; în filosofia greacă antică, a inspirat lui Socrate, Platon și Aristotel concepția superioară a Spiritului creator și a predominanței acestuia asupra materiei; în gîndirea indiană a făcut să răsară ideea întoarcerii omului în izvorul spiritual din care au apărut toate; în religiozitatea chineză a Tao-ismului, a semănat sentimentul respectului sacru față de rînduielile divine ale lumii, iar în învățătura lui Confucius, a imprimat normele morale ale conviețuirii oamenilor pentru o dezvoltare fericită a societății, cam în același timp cînd, în Persia, îi dezvăluia lui Zarathustra taina luptei universale dintre Bine și Rău; tot atîtea orientări convergente cu spiritualitatea creștină.

În majoritatea acestor doctrine religioase și filosofice este prezentă, în mod implicit, distincția dintre suflet ca structură obișnuită, înnăscută a insului și spirit ca dotare superioară ce nu este legată de componentele corporale (creier, sistem nervos, glande, țesuturi).

Trecînd peste numeroșii gînditori care de-a lungul timpului, dar mai ales în Evul Mediu, s-au ocupat cu problemele spirituale, ajungem, mai aproape de noi, la HEGEL. Vorbind despre „spiritul obiectiv", Hegel arăta că există realități spirituale ce conferă specificul unei epoci, unei colectivități, unui popor, unei instituții etc. Cu voie sau fără voie, ele se impun spiritelor individuale sub formă de mentalitate, de gîndire sau credință curentă comună. Cît despre „Spiritul Absolut", nume dat Divinității în limbajul filosofic al lui Hegel, el ar avea un corespondent mai mult sau mai puțin dezvoltat în spiritul fiecărui om.

În secolul nostru, teologul și filosoful rus NICOLAE BERDIAEV a insistat să nu reducem lumea la elementele ei „naturale", cum au procedat pozitiviștii, scientiștii și marxiștii (de unde și falimentul acestor sisteme), ci să ne lărgim viziunea, ținînd seama și de realitățile spirituale ce acționează fie detașate și independente de oameni, fie prin oameni, cînd îi impregnează și le devin proprii.

Dar chiar înainte de Berdiaev, HENRI BERGSON arătase că funcțiunile psihice ele însele nu își au originea, cauza, în organele cu ajutorul cărora se manifestă, ci acele organe (în principal creierul și sistemul nervos) au numai un rol funcțional în manifestările sufletești. A considera sistemul nervos ca origine a funcțiunilor psihice, spune el, ar fi ca și cum am considera un aparat de radio drept cauză a muzicii pe care o auzim prin el, cînd, de fapt, aparatul are numai rolul funcțional de a aduce muzica la urechile noastre. Izvorul real al muzicii se află în creația compozitorului și în executarea ei de către cîntăreți sau instrumentiști. Tot astfel, izvorul real al sufletului se situează dincolo de substanța nervoasă. Cu atît mai mult, am spune noi, cînd este vorba de spirit, în sensul pe care l-am adoptat.

În anul 1932 apăruse o lucrare, ce a stîrnit oarecare vîlvă, a gînditorului LUDWIG KLAGES, intitulată „Spiritul ca adversar al sufletului". Prin spirit însă, Klages înțelegea numai inteligența, mintea, rațiunea care, opunîndu-se adesea unor porniri naturale, spontane și generoase ale sufletului, ar reprezenta un rău pentru om. Modul în care Klages înțelegea spiritul și sufletul este deviat și de aceea neinteresant pentru considerațiile de față.

Cea mai prețioasă clarificare în acest domeniu o căpătăm însă de la teorii psihologice foarte recente, „calde" încă. JOHN ECCLES și alți cercetători au operat o distincție netă între „funcțiuni psihice" (sufletești), cum ar fi: atenția, percepția, senzația, memoria, asociația, emoția, reflexele, instinctele etc., prezente și la animale, și între „manifestări spirituale", adică: raționamentul logic caracterizat prin căutarea adevărului, intuiția intelectuală, capacitatea de creație, sentimente superioare (religioase, morale, estetice, naționale, sociale), actele de voință liberă, manifestările parapsihice și aspirația spre Absolut. Acestea din urmă sînt numai apanajul omului. Nici o altă viețuitoare terestră nu are acces la ele. „Funcțiunile psihice" pot fi puse în legătură (din punct de vedere funcțional, fiziologic) cu creierul, sistemul nervos și secrețiile glandulare. În schimb, „manifestărilor spirituale" nu li s-a putut descoperi nici o legătură cauzală cu acestea și nici o localizare în structura lor.

Ar fi nedrept să omit aici „protecronismul" lui LUCIAN BLAGA care, înaintea psihologilor amintiți, a remarcat că, spre deosebire de animale, viețuitoarele în „orizontul lumii date", omul trăiește în „orizontul misterului", fiind conștient că este înconjurat de un ocean de necunoscut, pe care încearcă să-l străbată cu ajutorul forțelor sale spirituale. Pentru animale, lumea se reduce la ceea ce se vede, se aude, se simte. Trăind sub imperiul simțurilor, al „lumii date", ele nu pot trece granița în tărîmul „misterului", pe care oamenii investiți cu demnitatea spiritului îl cuceresc în parte și treptat.

Dar la ce sînt bune asemenea distincții?, ar putea întreba cineva. La ce ne folosește să cunoaștem ce anume este sufletul și ce anume, spiritul? Ei bine, ne folosește. În primul rînd pentru interesul cunoașterii însăși. Nici un om dornic de cultură nu-și poate permite să ignore astfel de deosebire. Dar pe lîngă utilitatea teoretică, există o importantă utilitate practică privind uriașa problemă a fericirii făpturii umane și a înaintării ei spre înălțimile pe care i le-a pregătit Dumnezeu, în planul de devenire istorică. Acest plan poate fi împlinit sau ratat, în funcție de vrednicia ori nevrednicia oamenilor. Or, numai cunoscînd bine realitățile sufletești și spirituale, putem avea un început de orientare în procesul evolutiv al desăvîrșirii omului, singurul aducător de fericire terestră și celestă, după cuvintele Mîntuitorului: „Voi fiți așadar desăvîrșiți, după cum și Tatăl vostru cel ceresc desăvîrșit este". (Ev. Matei, 5.48). Iar fericirea, iată, s-a constatat a nu fi legată direct de buna stare materială, de belșugul bunurilor fizice. Studii sociologice efectuate de curînd arată de pildă că în Suedia, una dintre țările cu standard de viață foarte ridicat, sentimentul dominant este plictiseala, nu în sensul că oamenii nu ar avea ce face, ci că nu mai simt gustul vieții, bucuria de a trăi. Suferă de o pierdere a vitalității resorturilor interioare. De aceea se simt îndemnați să-și înece blazarea în alcool, consum de stupefiante sau sinucidere. S-a spus că între „a avea" și „a fi" este un raport invers: cu cît avem mai mult, cu atît sîntem (ca ființe adevărate) mai puțin. Formula este poate exagerată. Totuși, Heidegger vorbind despre trăirea „neautentică", falsificată, ce caracterizează omul în lumea modernă, se referea și la această „cădere la lucruri", la materialitatea pe care o induce societatea actuală în spiritul și sufletul omului.

„Duhul este cel care dă viață, carnea nu folosește la nimic". (Ev. Ioan, 6.63)

Se cuvine oare să dorim ca omul să aibă cît mai mult, numai de dragul posesiunii, sau să dorim să fie cît mai fericit? Este evident că un nivel de bunăstare materială, care să asigure un trai decent și cumpătat, este necesar pentru noi, oamenii obișnuiți. Fac excepție personalitățile eminente care, năzuind spre îndumnezeire, își află împlinirea trăind în sărăcie. Așa a rînduit lucrurile, cu înțelepciunea ei, și Biserica. Drama începe atunci cînd apare prisosul, însoțit de obicei de lăcomia de a avea tot mai mult, ceea ce este o deviere prin hipertrofie a instinctului natural al posesiunii.

Ei bine, secretul fericirii — căci ea este posibilă chiar aici, pe pămînt — constă în prefacerea interioară a spiritului, „metanoia". Ea se obține prin iubire spontană, directă, necondiționată, a lui Dumnezeu, a oamenilor, semenii noștrii și a întregului Univers, lucrarea mîinilor divine. Cînd se realizează această stare interioară, omul, chiar cel de rînd, fie el muncitor, meseriaș ori intelectual, dobîndește bucuria intensă a viețuirii; vede în jurul lui, străluminate de energia cerească, frumusețile și minunile pe care ni le-a dăruit Dumnezeu, prilej permanent de fericire și încîntare spirituală. Un asemenea om, plin de elan pentru Bine, pune umărul la truda de împlinire a Neamului, a Bisericii, a valorilor culturale, pe linia moralității sănătoase, ziditoare de suflet, și a creștinismului adevărat. Aceasta înseamnă „a trăi în spirit". Știm, este adevărat, că „între viața trăită oricum și viața trăită în spirit este o prăpastie, peste care poate trece numai cel pătruns de duhul marilor rupturi". Este necesar deci să găsim puterea de a săvîrși această „mare ruptură". De obicei ea se realizează de la spirit la spirit. Este transmiterea unui efluviu energetic, ca de la Avva (părinte) la ucenic, în creștinism; ca de la Guru (învățător) la discipol, în spiritualitatea hindusă.

S-a spus că „răul ne vine de la suflet", adică de la degradarea lui. Acum am putea spune că mai degrabă vine de la spirit, de la puținătatea noastră spirituală, de la prăbușirea în zonele malefice ale spiritului: egocentrism exacerbat, voință de putere și bogăție în detrimentul altora, corupție, minciună, nesocotirea valorilor de preț spirituale și culturale, pe scurt îndepărtarea de Dumnezeu. Căci orice lipsă a lui Dumnezeu în spiritele noastre creează un vid, ce este imediat ocupat de forțele în permanență ofensivă ale principiului răului. De aceea, în tainele „războiului nevăzut", care se desfășoară în sufletul fiecărui om, între bine și rău, biruința este dată de echilibrul dinamic obținut prin necontenita căutare a lui Dumnezeu, prin necurmata înălțare spre El.

Sfîntul Maxim Mărturisitorul vorbea despre o prefacere pe scară largă a oamenilor în sensul trăirii creștine adevărate, iar în zilele noastre, Teilhard de Chardin întrezărea omul viitorului, „ultra-umanul", ca ființă superioară, aflată mult mai aproape de modelul christic decît sîntem noi astăzi. Acest creștin evoluat va fi el însuși mai fericit și va răspîndi mai multă fericire în jurul său, trăind în atmosfera valorilor spirituale alese. Se pare că — așa cum s-a spus — „cel mai practic lucru este idealul".

Dreapta și stînga

Cîndva noțiunile de „dreapta" și „stînga" au avut o semnificare politică precisă: **dreapta** desemna orientarea **politică** preponderent **conservatoare, întemeiată** pe principii **naționaliste** și **spiritualiste**, iar **stînga** desemna **orientarea politică** pretins **progresistă, întemeiată** pe principii **internaționaliste** și **materialiste**. Prima adopta o atitudine realistă, concepînd dezvoltarea societății în liniile de forță ale tradiției, cea de a doua, mișcată de avînturi idealiste și revoluționare, nega tradiția, crezînd că poate accelera astfel ritmul de dezvoltare, într-o direcție preconcepută. Altfel spus, dreapta avea o viziune **organică** asupra statului și a societății, pe cînd viziunea stîngii era una de tip **mecanicist**.

Cu timpul, viața politică devenind din ce în ce mai complexă, iar limbajul politic din ce în ce mai relativ, cele două etichete n-au mai putut acoperi singure marea varietate de tendințe, mai ales într-un domeniu caracterizat curent de versatilism și demagogie. Impasul a fost parțial soluționat prin apariția unor compliniri de tipul „extremă dreaptă", „extremă stîngă", „centru", „centru-dreapta", „centru-stînga". Cu toate acestea, încă din zorii secolului **XX**, etichetele acestea au început să fie general resimțite ca insuficiente și artificiale, ba chiar vidate de sens, printr-un uz îndelungat, adesea impropriu și tendențios.

Tot mai marea audiență a ideilor stîngiste în lumea modernă, pe linia deschisă de iluminism și de Revoluția franceză și radicalizată de Revoluția bolșevică și de răspîndirea rapidă a cangrenei comuniste, a făcut ca dreapta să devină în conștiința opiniei publice mondiale, o noțiune cu sens peiorativ, depozitară a tuturor primejdiilor imaginare la adresa culturii și civilizației omenești. Orice dreaptă a fost în mod programatic interpretată și acreditată de adversari ca „extremă dreaptă", **extremismul** devenind o sperietoare în mîinile politicienilor stîngiști.

Ofensiva oarecum paralelă a comunismului și **fascismului (mai ales în forma sa degenerată: nazismul)** a consolidat spaima de extremism în conștiința europeană. Extremismul, fie el de dreapta sau de stînga, a fost combătut neîncetat, atît acolo unde exista, cît și acolo unde nu exista. A devenit un procedeu curent acela de a califica drept extremistă orice mișcare politică nealiniată orientării impuse pretutindeni de marea conspirație masonică. În general însă pînă spre jumătatea acestui secol, politicianismul mondial, fundamental antinațional și anticreștin, a închis ochii în privința extremismului de stînga, unindu-și forțele împotriva extremismului de dreapta. Ba mai mult decît atît: **orice** grupare politică de dreapta a căzut automat sub acuzația de extremism, devenind evident, de la o vreme, că lupta nu se mai poartă împotriva extremismului de dreapta, ci împotriva dreptei în general.

Extrema stîngă a fost tolerată (și chiar încurajată) atîta vreme cît a putut servi pe de o parte ca armă împotriva dreptei, pe de altă parte ca slugă mai mult sau mai puțin conștientă a intereselor generale ale marii finanțe internaționale. În clipa în care, prin stalinismul postbelic, extrema stîngă comunistă a început să contravină planurilor secrete ale conspirației internaționale, afișînd chiar un antisemitism violent, ea a fost trecută sub același regim ca și extrema dreaptă. Comunismul a devenit atunci „fascismul roșu". Renunțîndu-se în mod deliberat la fireștile nuanțe, extremismul a început să fie tratat în bloc, găsindu-se și termenul comun, ce a făcut mare carieră mai ales **și limbajul politic al ultimelor decenii: totalitarismul**. Abil regizată, confuzia dintre extremele dreptă și stîngă aproape că s-a generalizat în rîndul maselor largi, incapabile de discernămînt sau pur și simplu indiferente. Aceasta nu este decît una din fețele totalei confuzii politice în care sînt ținute, în mod intenționat, masele electorale, devenite turme de manevră în mîinile cercurilor internaționale și ale politicienilor corupți. Rațiunea acestui amplu demers de mistificare este eliminarea de pe scena politică a oricărei mișcări „nealiniate", prin simpla apăsare a butonului pe care scrie „extremism", declanșînd imediat rezervă și chiar panică în conștiința opiniei publice.

Pe măsură ce comunismul, cel puțin în forma **sa extremă, a fost îngenunchiat** în anii '80, mai întîi **prin gorbaciovism în** Uniunea Sovietică, apoi **în toată Europa de est**, dreapta (nu neapărat extremistă) a rămas marea obsesie a mondialismului. **Dar cum o dreaptă puternică nu mai există astăzi** nicăieri în lume (cu o singură excepție, ce ar trebui să dea de gîndit: Israelul!), pericolul **ei a fost** exagerat **printr-o nouă mistificare, în scopul** compromiterii **definitive** a oricăror forme de politică de dreapta, precum și ca **mijloc** preventiv al renașterii firești a naționalismelor pe ruinele vechiului comunism.

Noua mistificare, împingînd confuzia pînă la absurd, constă în **calificarea automată** a oricăror **idei, acțiuni și grupări politice care nu convin** evreilor, drept „agitație" **de extremă dreaptă". Așa** se explică, la noi bunăoară, **calificarea drept „legionari"** a tuturor **celor ce se afirmă ca adversari** ai actualei Puteri. **Dacă ar fi să dăm crezare** acestui delir verbal, anul 1990 a reprezentat o culme a legionarismului, **prin** tot **șirul** de evenimente cuprinse între 28 ianuarie și **13** iunie (**cînd** președintele Iliescu personal a asigurat țara întreagă că ne aflam în fața unei „tentative de lovitură de stat legionară"!). În realitate Mișcarea Legionară,

---

„Stînga nu va ierta niciodată anticomuniștilor că au avut dreptate în toate problemele importante ale acestui secol"

HILTON CRAMER

---

a cărei ascensiune a fost curmată violent acum o **jumătate de veac, nu mai există** ca atare astăzi în **România. Ea a constituit o mișcare de dreapta** (și **nicidecum o „extremă dreaptă") națională și creștină, ferm anticomunistă și numai vag înrudită, cu fascismele occidentale. E ușor însă, după o campanie de mistificare a istoriei de peste o jumătate de veac, să te folosești de „legionarism" ca de un fel de sperietoare publică, în cea mai bună tradiție comunistă.**

Culmea absurdului a fost atinsă însă atunci cînd cercuri politice de cea mai evidentă origine comunistă, avînd drept osatură vechea Securitate și drept „spate" temutul **K.G.B.**, deci, în fond, de cea mai transparentă extremă stîngă, au fost calificate la unison, în țară și în străinătate, drept **„legionare", fasciste", „de extremă dreaptă". Lingăii** de o viață ai comunismului **românesc (Eugen Barbu**, Corneliu Vadim Tudor, Adrian Păunescu etc.), scursurile Securității ceaușiste, foștii și actualii năimiți ai K.G.B.-ului, **cotearii** internaționali de teapa lui Iosif Constantin Drăgan (cochetînd, după bătaia vîntului, cu toate regimurile politice, „ca românul imparțial"), ba pînă și un evreu renegat și senil (altminteri distins cărturar cîndva) ca dl. Edgar Papu — toți aceștia **s-au** trezit puși peste noapte în postura de campioni ai unei... noi drepte extremiste românești! **Că** sînt cu adevărat extremiști, că reprezintă o rușine și un pericol social, asta este incontestabil, dar de ce nu sînt calificați drept ceea ce sînt: niște rămășițe nostalgice ale vechiului regim **comunist** și ale pseudo-naționalismului ceaușist, antisemiți pe linia K.G.B.-ului, deci de cea mai autentică **extremă stîngă**? Motivul nu-i greu de ghicit: stînga trebuie cruțată în principiu (căci o stîngă social-democratică, blîndă, supusă, „căldicică", reprezintă formula politică de viitor a „noii ordini internaționale"), în vreme ce dreapta **trebuie compromisă** sistematic, pe orice căi și cu **orice** preț, punîndu-se în seama ei tot ce este reprobabil și monstruos. Altfel spus, stînga face și dreapta trage...

Însă surpriza cea mare **în materie de limbaj politic ne-a fost făcută cu ocazia recentei lovituri de** stat din Uniunea Sovietică. **Ne-a fost dat să-i auzim pe Boris Elțîn și pe Eduard Șevarnadze vorbind în public** despre **„forțele reacționare de dreapta" și despre „lovitura de stat de dreapta" ce ar fi** dus la suspecta **înlăturare a lui Gorbaciov. Terminologia** aceasta aberantă a fost adoptată, ca la **un semn, și aiurea. Dar, pentru numele lui Dumnezeu, care dreaptă,** domnilor reformiști" de stînga?! Măcar spălați-vă **cu decență rufele în familie!** Lovitura de stat militară, cum s-a și afirmat limpede din capul locului, a fost **înfăptuită de forțele bolșevice,** pătrunse de spiritul lui Stalin și Brejnev. **Ea** a avut drept scop **restaurarea comunismului de tip vechi,** acoperindu-se perfect cu cel mai odios **extremism de stînga! De cînd s-a metamorfozat comunismul în... dreaptă?!**

Rezultă limpede că tendința generală, în marea măsură devenită realitate de fapt, constă în sugestionarea opiniei publice în sensul unei receptări automate și dogmatice a dreptei ca izvor al tuturor nenorocirilor trecute, prezente și viitoare. Noțiunea de „dreapta" și-a pierdut aproape în întregime **sănătosul înțeles original, ajungînd să fie echivalată astăzi orbește de armata solidară** a **demagogilor și analfabeților cu** termenii deveniți cei mai odioși, dar între care, în realitate, nu există o legătură necesară: **fascism, comunism, nazism, legionarism, totalitarism, conservatorism, reacționarism, dictatură, terorism, șovinism, antisemitism, fanatism, obscurantism, radicalism**, tiranie, **despotism, misticism, naționalism**, stalinism, **hitlerism, huliganism, imperialism, iraționalism**, anarhism, **provincialism, vandalism, iredentism**, diversionism, **concentraționism, fundamentalism**, protocronism, **violență, elitism**, expansionism, militarism, **paramilitarism, rasism**, ceaușism, corporatism, colectivism, cultul personalității, rebeliune, torționarism, dogmatism, extremism, revizionism, barbarie ș.a.m.d. (am aglomerat termenii la întîmplare, deși ei ar putea fi grupați după diferite criterii semantice). Se observă cu ușurință că unii dintre acești termeni se suprapun, alții se exclud. Silită să însemne toate aceste lucruri, dreapta sfîrșește prin a nu mai însemna nimic. Ea a devenit o vorbă goală de sens, dar încărcată cu un soi de putere magică, folosită pentru activarea unei „opoziții programate" în psihologia maselor.

Confuzia fiind atît de mare, noțiunile de „dreapta" și „stînga" se arată tot mai inoperante. La noi situația are și efecte tragicomice: formațiunile politice se tem, pe de o parte, să se declare cu fermitate **„de stînga"** (spre a nu fi bănuite de neocomunism), **iar, pe de altă parte,** se tem încă și mai **tare să se declare „de dreapta"** (spre a nu fi bănuite **de neolegionarism și alte „isme"** prohibite) **De aceea** întreaga noastră viață politică stă sub obsesia „centrului" („centru" pur și simplu, ceea ce este doar **o frumoasă și naivă iluzie**, „centru-stînga" și — numai rar de tot — **un timid „centru-dreapta"). Stînga trece drept dreaptă, dreapta trece** drept stîngă, **toate trag spre indistincția centrului** și toate se **acuză unele pe altele**, la prima înghesuială, de... extremism!...

În această stare de confuzie totală, în care opinia **publică buimăcită tot mai mult de „politică" și de „partide" poate doar cuvîntul dumnezeiesc din Evanghelie să ajute la limpezirea cugetelor.**

Cînd va veni fiul omului întru mărirea sa și toți sfinții îngeri cu el, atunci ședea-va în jețul slavei sale.

Și se vor aduna înaintea lui toate neamurile și-i va despărți pe unii de alții, precum desparte ciobanul pe oi de capre.

Și va pune oile deadreapta sa, iar caprele deastînga.

(Matei, 25, 31—33)

Răzvan CODRESCU

— O ANCHETĂ PE STRAZILE BUCUREŞTIULUI —

TINERETUL ŞI POLITICA

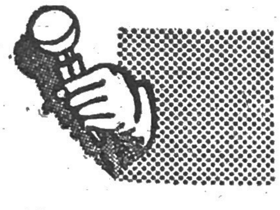

Am umblat timp de două zile cu reportefonul prin centrul Capitalei. Am pus cinci întrebări tinerilor dispuşi să mă asculte şi să-mi răspundă. Am intimpinat şi refuzuri şi răspunsuri în doi peri. Pe cele în mod vădit neserioase nu le-am mai înregistrat. Am chestionat persoane între 17 şi 40 de ani, de diferite condiţii sociale şi profesionale.

Răspunsurile le-am numerotat în ordinea întrebărilor (pe acestea, din motive de spaţiu, nu le-am mai reluat în text). Persoanele chestionate şi-au spus numele, profesia şi vîrsta, cu doar două excepţii. Pentru fiecare în parte am redat iniţialele numelui şi prenumelui (cei consemnaţi cu X şi Y au refuzat să-şi dea numele). Am încercat să transcriu cit mai fidel răspunsurile înregistrate. Am folosit punctuaţia pe care am crezut-o cea mai adecvată, iar acolo unde mi s-a părut că interlocutorii mei au accentuat cu intenţie anumite cuvinte sau sintagme, am folosit, după caz, ghilimelele sau cursivele. Las orice comentariu pe seama cititorilor.

Aceasta este prima dintr-un ciclu de anchete ce vor fi întreprinse în lunile următoare, pe teme de actualitate şi de interes general, nu numai în Bucureşti, ci şi în alte localităţi ale ţării, de către redacţia revistei „Puncte cardinale". Deocamdată am urmărit sondarea atitudinii tineretului faţă de frămîntările politice actuale, gradul lui de implicare în viaţa politică şi socială.

Întrebările au fost următoarele: 1. Sinteţi membru sau simpatizant al unei anumite formaţiuni politice actuale? 2. Ce v-a îndemnat să aderaţi (să nu aderaţi) la o formaţiune politică sau alta? 3. Credeţi în existenţa unui pericol „legionar"? 4. Credeţi în persistenţa sau în reîntoarcerea comunismului? 5. Care vi se pare astăzi lucrul cel mai grav în societatea românească?

„Ceauşescu a făcut ţara praf, ăştia a făcut-o pulbere"

V. Gh. (muncitor, 24 ani): **1.** Membru nu sînt. De simpatizat da, am simpatizat şi eu cu mai multe partide, da' acuma nu mai am încredere în niciunele. Doar în Sindicate... Eu aş vota cu Sindicatele dacă s-ar înscrie...(?!); **2.** La început mi-a plăcut de Front, că avea tineri şi oameni care ştia situaţia... Nu m-am băgat membru, că nu m-a întrebat nimeni şi nici nu voiam. Am făcut bine, că acuma-mi părea rău... Ne-a dus cu preşu'... D-aia nu mă bag, că te duce cu preşu', oricare-ar fi...; **3.** Legionarii dac-ar fi, ar fi periculoşi, da' ştiu eu dacă sînt? Nu ştiu. Toţi se fac unii pe alţii legionari sau comunişti sau fascişti... Cu legionarii e ca cu teroriştii: că fac, că dreg, da' nimeni nu ni i-a arătat...; **4.** Păi e multă lume pentru Verdeţ şi care-l regretă pe Ceauşescu. Eu nu-l regret, da' părinţii mei îl regretă, pe bune. Nu ştiu la alţii, da' la noi n-am scăpat de comunism. Iliescu vrea să-l pună pe Verdeţ prim-ministru, aşa am auzit. Cică cu Roman e la cuţite...; **5.** E grav, dom'ne, cu toate alea: cu preţurile, cu locurile de muncă, cu speculanţii, cu ţiganii, cu locuinţele, cu pămîntu', cu tot ce vrei... Ceauşescu a făcut ţara praf, ăştia a făcut-o pulbere...

„Singura mea idee politică fermă este anticomunismul"

B.O. (absolvent I.A.T.C., şomer, 32 ani): **1.** Nici un partid din două sute n-a reuşit să mă convingă. Îmi plac ţărăniştii, că sînt ferm anticomunişti, dar fac şi ăştia prea multe gafe, cum a fost aia a lui Lup din 19 august... Suferă de bătrîneţe... Poate să iasă ceva din Alianţa Civică, dar cînd o să aibă un program şi-o culoare politică distinctă...; **2.** Nu vreau, din principiu, să fac politică de partid. Aş prefera să-mi pot face, liber şi liniştit, meseria de regizor. Singura mea idee politică fermă este anticomunismul. Pot să spun că pentru ideea asta stau în stradă de doi ani. Şi-am să mai stau cît o fi nevoie, dar fără să port insigna nimănui...; **3.** Uite ce e, eu nu mă feresc să spun, tatăl meu a fost legionar şi vă asigur că este omul cel mai cumsecade din lume; nici n-a agresat, nici n-a omorît pe nimeni şi nici n-a încercat să-mi impună convingerile lui. „Pericolul legionar", astăzi, este ce ştim cu toţii: o simplă gogoriţă neocomunistă. Dacă lumea ar cunoaşte mai de-aproape istoria asta legionară nu zic că s-ar converti la legionarism, dar n-ar mai funcţiona sperietoarea... Dacă ar exista acum un partid legionar, eu, de exemplu, nu m-aş înscrie, poate că nici nu l-aş vota, dar nici nu m-aş teme de el, nici nu l-aş găsi... cum să zic?... mai inoportun decît altele...; **4.** Eu nu cred că la ruşi a fost o simplă lovitură de stat eşuată. Cred că a fost un aranjament mai complex, în care mulţi şi-au băgat coada... Scopul a fost — părerea mea — să-l termine politic pe Gorbaciov, să-l propulseze pe Elţîn şi să-i radă pe conservatori. De ce spun asta? Pentru că după treaba din Uniune cu comunismul de tip vechi s-a cam terminat; n-o să mai fie niciodată ce-a fost, degeaba se iluzionau şia de la „România Mare"... De aceea cred că şi la noi cu Verdeţ s-a cam terminat. Ce ne facem însă cu Iliescu?; **5.** Altul e aspectul cel mai grav: că i-am lăsat pe neocomunişti să pună mîna pe putere. Tot restul decurge de aici. N-ai văzut hal de Lege a privatizării? N-ai văzut hal de constituţie? Pînă nu vor fi îndepărtaţi şi „foştii" şi „actualii" din posturile cheie şi pînă cînd nu va fi făcut, pe bune, procesul comunismului, n-o să mergem decît din rău în mai rău... Nici opoziţia n-are, s-o zicem pe-a dreaptă, mari politicieni, dar măcar nu e ciumată...

„Şi dăcă ne-am întoarce în comunism, ce-am avut şi ce-am pierdut ?"

A.I. (soră medicală, 35 ani): **1.—2.** Asta mi-ar mai trebui: să mă bag în politică. Şi cu cine să ţiu?! Ai cu cine?! E tot ca înainte: doi cu sapa, cinci cu mapa: Vorbă multă, sărăcia omului... Asta e la noi: vorbă şi sărăcie. Nu se vede? Nu era bine sub Ceauşescu. Dar acum e bine? Atuncea de ce l-a mai omorît?! Nu-mi mai trebuie să aud nici de comunişti, nici de fesenişti, nici de opoziţie, nici de nimeni .. Hoţi şi mincinoşi, fiecare pe limba lui... Dacă mai aveam 20 de ani — şi chiar şi-acum, să n-am copiii ăştia — fugeam în Occident şi nu mă mai uitam înapoi...; 3. Legionari — nelegionari, ce-mi pasă mie? Nu-s unii mai breji decît alţii. Că-mi dă-n cap minerul sau că-mi dă legionarul sau că-mi dă securistul, tot aia e! 4. Şi cu comuniştii la fel. Şi dacă ne-am întoarce în comunism, ce-am avut şi ce-am pierdut? Poate dumneavoastră, cu ziarele... 5. Cum care? Că e criză. E grav că e criză. E criză de toate alea. Cred că noi sîntem singura ţară pe lumea asta în care nimic, absolut nimic, nu merge bine. Ţara lu'peşte (?!), asta sîntem noi!

„Totul pleacă de la om, de la persoană"

F.V. (student la Teologie, 23 ani): **1.** Sînt simpatizant ţărănist. Nu pentru că-i partid „istoric", dar pentru că vrea să fie partid democrat-creştin. Eu cred într-o democraţie creştină, ca la nemţi, ca la italieni. Am citit cîteva numere din revista asta a dumneavoastră, din „Puncte cardinale". Aşa se face că vă răspund. E bună revista, nu că vreau să vă flatez. Dar ar fi nevoie parcă şi de ceva mai mult decît de o revistă...; **2.** Eu într-un partid creştin-democrat m-aş înscrie, dar să fie serios, să fie într-adevăr creştin, nu doar firma. Şi să aibă oameni tineri. Eu n-am nimic cu bătrînii, îi respect — vorba aceea: cine n-are, să şi-i cumpere — dar fără tineret nu se poate. Am auzit că vrea Marian Munteanu să facă un partid al tineretului sau cam aşa ceva... Creştin, naţional... Asta ar fi o treabă de viitor. Să vedem...; 3. Nu ştiu mare lucru despre legionari, dar m-ar interesa să aflu. Prea a fost băgată multă lume în chestia asta — şi studenţi şi preoţi şi oameni de cultură... Am citit „Jurnalul fericirii" (cartea lui N. Steinhardt — n.n.) şi m-a pus pe gînduri... Nu mai ştiu ce să cred c-au fost: sfinţi sau criminali?! Asta aşa, ca trecut istoric. Ca prezent, nu cred să existe vreun aşa-zis „pericol legionar". Mint ăştia de îngheaţă apele...; 4. Nu, de reîntoarcere nu poate fi vorba, dar de persistenţă da. **Criptocomunism,** ăsta-i într-adevăr cuvîntul cel mai potrivit... Dar oricîte piei de oaie şi-ar pune pe ei, lupii tot lupi rămîn. Poporul se poate lăsa înşelat un an, doi, trei, dar pe urmă are Dumnezeu grijă şi-l trezeşte de-a binelea. O să vină ea şi ziua aceea: şi pentru noi şi pentru ruşi şi pentru tot Răsăritul ortodox. Dar eu cred că pe comunişti nu trebuie să-i pedepsească oamenii; o să-i bată Dumnezeu pentru păcatele lor, nu neapărat cu parul... De-aia mi-a plăcut de foştii deţinuţi politici, în episodul cu Piteştiul... L-aţi văzut, nu-i aşa? Pe de-alde Nicolski sau Grumberg sau cum l-o chema numai Dumnezeu poate să-l pedepsească pe măsură...; **5.** La noi e în primul rînd o criză morală. Oamenii — nu toţi, dar foarte mulţi — şi-au pierdut credinţa, şi-au pierdut principiile... Accentul ar trebui să se pună pe educaţia în spirit creştin, nu numai la biserică, ci peste tot. Dacă-i faci pe oameni mai buni şi lumea o să fie mai bună... Totul pleacă de la om, de la persoană... Din păcate la noi se gîndeşte încă tot ca în materialismul ateist: reformă economică, nivel de trai... Parcă n-ar fi decît nişte animale care trebuie furajate!

„Eu o să votez cu partidul liber-schimbist. E cel mai haios dintre toate.

AL. C. (elevă, 17 ani): **1.—2.** Nu mă interesează politica. Nici nu mă pricep. Bine că am scăpat de Ceauşescu. Eu o să votez, cînd o să am dreptul, cu Partidul Liber-Schimbist. E cel mai haios dintre toate. Cred că cel mai important este să nu mai voteze lumea cu feseniştii, cu comuniştii. Restul o să se rezolve. O să ne ajute şi Occidentul, mai ales francezii(?!). Noi, tineretul, asta vrem(?!); **3.** Nu cred să mai fie legionari periculoşi. Poate în străinătate, dar sînt puţini. Mai e şi multă vrăjeală (sic). Iliescu vede numai legionari, că probabil de ei le-a fost frică cel mai mult la comunişti. 4. Comunism nu se mai poate. Comunişti o să rămînă, n-ai ce face, dar comunism n-o să mai fie. Nu mai e nici la ruşi. Degeaba a făcut tratat Iliescu...; **5. Cel mai rău e** cu preţurile, cu banii... Ai mei au acum 20 000 pe lună şi tot nu se ajung. Noi ce să facem, cînd o fi? Să furăm! Să cerşim? Că din muncă nu iese nimic. Sigur că mulţi vor să plece în Occident să muncească, dar să se şi distreze, să aibă un ban ca să-şi trăiască viaţa... Dar cine te mai primeşte şi acolo, c-au dat buluc ţiganii şi i-au speriat de români... Preferă şi ei mai bine să ne ajute aici. Eu cred că pînă la urmă n-o să rămînă aşa de nasol, că o să se facă şi la noi ca-n Occident, dar trebuie să mai treacă nişte ani, să-i uite lumea şi pe Ceauşescu şi pe Iliescu şi pe Petre Roman .. Oricum, e mai bine decît înainte.

„Mai duceţi-vă şi la muncă, mai lăsaţi papagalul !"

X (probabil muncitoare, circa 30 ani): „Puncte cardinale"?. Da' ce mai sînteţi şi voi, revistă de geografie?! Ce să zic, ne mai trebuia o anchetă! Mai duceţi-vă şi la muncă, mai lăsaţi papagalul! Lăsaţi-i să scrie pe scriitori mari, că avem destui; dar pe ăia, de, îi tîrîţi prin tribunaluri... Stai, fă, nu mai trage de mine, că-i zic şi eu, nu-l muşc!...

„Aş vota cu ăia de la ROMÂNIA MARE dacă n-ar fi aşa scîrboşi la gură"

Y (funcţionar, circa 40 ani): **1.** Eu merg cu „Vatra Românească", cu P.U.N.R.-ul, deşi sînt membru F.S.N. cu drepturi depline (?!); **2.** M-am dus la F.S.N., că ei au fost primii şi cei mai puternici. Pe urmă au făcut şi greşeli, nu zic, dar să-i fi văzut şi pe Raţiu sau pe Cîmpeanu!... Eu n-o să votez cu F.S.N., că are cine să-i voteze, tot pe locul I o să iasă. Votez

(continuare în pag. a V-a)

Adolf VASILESCU

Puncte cardinale

ORTO-ACADEMICA

Academia Română a împlinit în această toamnă 125 de ani de la întemeiere. Televiziunea l-a invitat să sublinieze momentul, în cadrul „Convorbirilor de duminică", pe d-l Mihai Drăgănescu, actualul preşedinte. D-l Drăgănescu a învăţat pe dinafară istoricul Academiei Române (după vreun tabel cronologic, ţinînd seama de nivelul expunerii) şi ni l-a reprodus şi nouă cum a putut mai exact. Ne-a mai făcut, în treacăt, şi un istoric al principalelor foruri academice europene, pe care n-a mai avut însă timp să-l memoreze, drept care s-a folosit de o fiţuică. Ca să nu se mai îndoiască nimeni că la noi toate sînt pe dos, domnia-sa a luat istoria în răspăr, plecînd din secolul XIX spre a coborî pînă la Platon, unde şi-a descoperit instituţia în stare de făt. Pe parcursul acestei rostogoliri spre origini a găsit şi răgazul de a ne face precizarea savantă, demnă de un preşedinte al Academiei (Române), că „secolul XVI înseamnă anii 1500"... Ehei, cum le ştii dumneata pe toate, boboculc! Doar prin Evul Mediu a trecut cam repede, că a fost „ev întunecat" şi l-au sărit programele marxiste...

Vorbind despre trecutul nostru academic, s-a mai poticnit d-l Drăgănescu şi la monstruoasele astea de titluri latineşti (Magnum Etymologicum... Etymologicum Magnum..., că nu putea şi Haşdeu să-i zică româneşte!), dar pînă la urmă s-a descurcat onorabil, ajungînd şi la „paşoptul" dumnealui, cel din secolul nostru, fără de care n-ar fi fost în veci preşedinte de Academie... Aici n-a fost cavaler, ca d-l Iliescu, s-a purtat fără pic de recunoştinţă, a stigmatizat „socialismul totalitar" (care, înţelegem noi, este altul decît acesta netotalitar, pe care ni-l pregătesc vechii dumnealui ciraci!). Ne-a arătat cum i-a fost greu Academiei, dar a răzbit pînă la noi, cu dumnealui cu tot, cu bîrlădenii, cu gheorghii, numai fără ceauşeşti... Au fost „umbre şi întunecimi", dar noi să le ştergem cu buretele şi să reînnodăm tradiţia antebelică (frumoasă, deh!), cu Drăgănescu Mihail pe locul lui Mihail Kogălniceanu!... Sigur, s-au făcut şi nedreptăţi în toţi aceşti ani, multe valori au rămas pe dinafară, că n-au avut toţi abilitatea d-lui Drăgănescu sau a d-lui Bîrlădeanu, recunoscuţi, nu-i aşa, de toate regimurile, ca unii ce tuturora s-au dăruit... Astăzi Academia are 54 de membri noi (Revoluţia, săraca!) şi 74 de membri vechi, dintre care, zice d-l Drăgănescu, „cei mai mulţi îşi merită locul"... Va să zică se află şi din aceia care nu şi-l merită! Şi vă simţiţi aşa, oarecum solidar cu ei, d-le preşedinte? Reporterul are o grijă deosebită de a nu pune întrebări incomode. Mă rog, nici aşa să goleşti Academia tocmai cînd împlineşte şi ea 125 de ani de viaţă (şi iată, aproape doi de „activitate revoluţionară"...).

Academia e apolitică, ne mai asigură d-l Drăgănescu. Domnia-sa, fost vice-prim-ministru, a renunţat la o frumoasă carieră fesenistă ca să devină „nemuritor-şef" (nici d-l Iliescu nu mai e fesenist de cînd e preşedintele tuturor românilor!). Aţi ghicit: F.S.N.-ul (precum P.C.R.-ul odinioară) e numai rampa de lansare... E drept că, pe treptele mai de jos, poate să fie academicianul şi om politic (de pildă preşedinte de Senat). Sînt în Academie şi fesenişti şi ţărănişti şi liberali şi membri sau simpatizanţi ai Alianţei Civice, dar cel care domneşte între dînşii este spiritul academic, Dumnezeul culturii. Uită omul de sine, se pierde în discuţii elevate, „şi în nori şi-n ceruri nalte"... Vine d-l Bîrlădeanu, îşi pune bastonul în cui şi trece la savantlîcuri... Iar d-l Drăgănescu, aşezat în centrul inelului material al lumii, îi ţine isonul şi zice „orto" la fiecare cuvînt, reluînd o altă tradiţie: cea a „orthoneroziei" lui Haşdeu... Ortocultură, ortoştiinţă, ortoeconomie, ortomanie (în acest timp d-l Coteanu se gîndeşte la cuvîntul „ortoman" şi începe să înţeleagă, iată-l cum înţelege, în sfîrşit a înţeles...). Har, interdisciplinaritate... Empireul e un vis frumos, totul se transfigurează, se esenţializează... Altă viaţă (zoe)! ... Se adună toţi „nemuritorii" noştri de 125 de ani încoace (cu excepţia cîtorva extremişti, excluşi de la clauza apolitismului) şi-l ascultă resemnaţi şi pioşi pe Saşa Bardenko, pe dragul de Şuric, care, transpus cum se află, a dat-o pe ruteneşte...

Dulce viaţă academică! Eminescu, Iorga, Brâncuşi, Enescu lăcrămează din tablourile lor. Afară e toamnă şi e secolul XX (ceea ce va să zică anii 1900, dar aşa, mai spre scăpătatul lor)...

Răzvan CODRESCU

— O anchetă pe străzile Bucureştiului —

TINERETUL ŞI POLITICA

(Urmare din pag. a IV-a)

cu P.U.N.R.-ul, le dau lor votul, că-s mai puţini, dar tot binele ţării îl vor. Aş vota şi cu ăia de la „România Mare" dacă n-ar fi aşa scîrboşi la gură...; 3. Legionarii sînt periculoşi, mai ales pentru că s-au dat cu masonii de la „România liberă" şi de la Alianţa Civică... Au cuiburi în S.U.A., în Canada, în Spania... Vor să se regenereze, să-l pună pe Marian Munteanu în locul lui Horia Sima şi să recruteze studenţi şi elevi de liceu. Dar n-o să le meargă. Şi ştii cine-o să-i mănînce? Îţi spun eu: tot masonii lor, după ce o să se folosească de ei. Aşa le trebuie!...; 4. Cine-i nebun să se mai întoarcă la comunism?! Mai sînt proşti care umblă după coada lui Verdeţ, dar nici Verdeaţă nu mai e comunist ca-n trecut. S-a terminat cu ăştia conservatorii. Acum trebuie luat ce-i bun din comunism şi ce-i bun din capitalism şi să se facă o chestie nouă, şi-şi, dar nici — nici, cu oameni pricepuţi, cu patrioţi, indiferent ce-au fost ei înainte. Altfel ne mănîncă ungurii, străinii, regele... (?!). 5. Cei mai periculoşi sînt trădătorii de ţară, care s-au înmulţit, mai ales printre studenţi şi intelectuali. Sînt şi partide trădătoare de ţară. Democraţia i-a puit pe toţi, dar tot democraţia o să-i şi curete... Nu democraţia care-o înţeleg ei; democraţia care-o-nţelegem noi... Ai înregistrat?

„Io nu mă bag. Io merg cu FĂSĂNEU, cînd o fi..."

I.E. (florăreasă „de culoare", 28 ani): 1. Io merg cu Făsăneu (sic); ştiu că nu e buni, da' ăilanţi sînt şi mai răi: vine cu regele; vine cu moşierii...; 2. Nu e vorba că aderez sau că nu aderez (sic). Io nu mă bag. Io merg cu Făsăneu, cînd o fi... 3. O fi şi cu legionarii ăştia ceva... Ar trebui să-i prinză pe toţi, să-i vîneze cu armata... Da' nu e chiar toţi legionari. Nu se poate. E fel de fel. 4. Nici comunismu' nu era rău în felu' lui. Nu se mai întoarce, că i-a băgat la puşcărie p-ăia marii, a omorît la ei... Mortu' de la groapă nu să mai dezgroapă...; 5. Nu-nţeleg, nu ştiu...

„Săraci am mai putea intra în Europa, dar sălbatici niciodată"

S.G. (profesor, 34 ani): 1. M-am dus pe la începutul lui '90 şi m-am înscris la ecologişti. Nu ştiu ce-a fost în capul meu... M-am lămurit repede cîte parale făceau, ca români şi ca politicieni! Mi-am prezentat demisia după două săptămîni. 2. Am urmărit cu atenţie viaţa politică, dar toate partidele m-au dezamăgit. Cele „istorice" sînt anchilozate, depăşite de vremuri. Ţărăniştii, de pildă, au vrut să se constituie într-un fel de dreaptă anticomunistă, ceea ce se şi cădea, dar n-au avut pic de tact politic, pic de realism... În afară de d-l Coposu, au oameni politici foarte slabi. M-am iluzionat o clipă cu Alianţa Civică. Dar prea a-nceput să-mi miroasă cu timpul a socialism francez şi a masonerie... Structural aş fi înclinat mai degrabă spre democraţia creştină, dar constat că nu s-a închegat nimic serios în sensul acesta. Sînt, dacă nu mă înşel, vreo trei Uniuni democrat-creştine sau creştin-democrate, dar nu se-aud, nu se văd. Poate şi din lipsă de lideri autentici... Dumneavoastră trebuie să ştiţi mai bine... Că şi ţărăniştii au vrut să facă pe creştin-democraţii, dar cu cine şi cu ce? Cu Ioan Alexandru şi cu retorica lui monocordă?! Aşa mai mult compromit ideea.

Mă aşteptam la mai mult de la tineri, de la studenţi, de la un Marian Munteanu, de la un Daniel Popescu... Am apreciat că Marian Munteanu şi-a dat demisia din Alianţa Civică (şi cred c-a înţeles ce trebuia să înţeleagă!), dar aşteptam să facă o ispravă pe cont propriu, folosind capitalul de popularitate acumulat în Piaţa Universităţii. E adevărat, se zvoneşte că s-ar profila ceva, un fel de Ligă a Tineretului creştin-democrat, dar deocamdată e ceaţă, e ceaţă deasă...

Pînă una alta, mărturisesc sincer, nu ştiu cui să dau votul. Ştiu mai degrabă cui nu-l voi da... Aş fi tentat să nu mă prezint deloc la alegeri, dar ştiu, pe de altă parte, că orice abţinere îi favorizează pe neocomunişti... 3. Pericol legionar? Să fim serioşi! În primul rînd că Mişcarea Legionară, după părerea mea, a murit în '38, cu Corneliu Codreanu. În al doilea rînd, nu cred că legionarii autentici ar putea constitui un pericol pentru ţară, ci doar unul pentru comunişti, pentru trădători, pentru lichele... Eu am citit mult despre legionari — şi pro şi contra — şi pot afirma în cunoştinţă de cauză că noţiunea de „legionar" n-are mai nimic de-a face cu ce se înţelege astăzi prin ea, după cincizeci de ani de minciuni sfruntate...; 4. După evenimentele din vară, din U.R.S.S., comunismul, în forma lui clasică, e definitiv lichidat. Structurile comuniste, cîte-au mai rămas, se vor prăbuşi treptat, dar repede. Mai greu va fi cu mentalitatea comunistă, care va constitui încă multă vreme o frînă...; 5. Mie lucrurile cele mai grave mi se par lipsa de scrupule şi minciuna. E mai rău ca pevremea fanarioţilor. E mai rău, din acest punct de vedere, chiar şi decît pe vremea „odiosului". Mai mult decît materialiceşte, comunismul ne-a degradat sufleteşte. O lume întreagă s-a îngrozit de noi: nu pentru că sîntem săraci, ci pentru că sîntem sălbatici. Săraci am mai putea intra în Europa, dar sălbatici niciodată.

„De n-ar fi atîţia proşti, am fi ajuns departe în ăştia doi ani"

G.R. (militar în termen, 20 ani): 1—2. Nu, nu sînt membru, nici simpatizant al vreunui partid anume. Mă simt însă solidar cu toţi cei care sînt anticomunişti. Vreau democraţie. Vreau libertate. Ştiţi, eu am un frate mort în Revoluţie... Vreau, nu ştiu cum să spun... Aş vrea să trăiesc şi pentru el, cum a visat el... În rest politica nu mă atrage. Nu-i de nasul meu. 3. Eu ce ştiu de legionari, vorbesc de cei adevăraţi, e din filmele lui Sergiu Nicolaescu. Şi pe noi ne-au făcut comuniştii legionari, în Piaţa Universităţii... Dacă noi, ăştia, sîntem legionari, păi să ştiţi că **reprezentăm un pericol**, dar nu pentru popor, ci pentru hoţii Revoluţiei! 4. E plin peste tot de comunişti. Nu-şi mai zic aşa, dar e plin de ei. O să mai avem de furcă: şi ei cu noi şi noi cu ei... Ar trebui să vină Regele, să se facă monarhie. Numai aşa scăpăm de comunism. 5. Cea mai rea e prostia. Dacă n-ar fi atîţia proşti, am fi ajuns departe în ăşti doi ani...

Puncte cardinale

LUCEAFĂRUL Nrul 2—3, 1907.
REVISTĂ PENTRU LITERATURĂ ŞI ARTĂ. APARE DE DOUĂORI PE LUNĂ
sub îngrijirea dlor: Octavian Goga şi Octavian C. Tăslăuanu.
Cu colaborarea dlor: I. Agârbiceanu, Zaharie Bârsan, G. Bogdan-Duică, Dr. Ioan Borcia, V. Cioflec, Alexandru Ciura, Maria Cunţan, Dr. Ioan Lupaş, Dr. George Murnu, M. Sadoveanu, C. Sandu-Aldea, M. Simionescu-Rîmniceanu.

Chemarea preoţimiĭ noastre.

Să începem aceste rîndurĭ cu constatarea unuĭ adevăr istoric: credinţa religioasă a poporuluĭ românesc a fost determinată, din cel maĭ depărtat trecut şi pînă astăzĭ, — nu de erudiţia preoţimiĭ ci de înclinările sufleteştĭ ale acestuĭ neam. Sufletul românesc a simţit totdeauna poezia mare a celor necuprinse, a avut adîncimea care s'a înfiorat de tainele naturiĭ, a fost înzestrat cu acea închipuire fecundă care ştie făuri un răspuns misterelor nedeslegate de truda minţiĭ.

De aceea simţul religios al nostru n'a rămas nicicînd îngrădit între poruncile rigide ale unuĭ raţionament sec; de aceea a fost, pentru sufletul românesc, maĭ potrivită strălucirea mare şi poezia tainică a bisericiĭ răsăritene şi tot această împrejurare explică şi revărsarea bogată a sentimentuluĭ nostru religios în mulţimea de colinde şi legende.

• •

Aşa am ajuns noĭ ziua de astăzĭ. Icoana preoţimiĭ istorice o putem reconstrui uşor, pentrucă şi ceĭ maĭ tinerĭ dintre noĭ aŭ cunoscut pe urmaşiĭ vechilor propoveduitorĭ aĭ credinţiĭ noastre. Şi astăzĭ trăiesc mulţĭ din aceĭ bătrînĭ cu chipul de apostolĭ. Păstorirea lor hrăneşte şi astăzĭ îndeajuns sufletele ţărănimiĭ noastre. Credinţa religioasă, în tot locul încredinţat lor, e tot cea veche. Aceeaşĭ cucernicie, aceeaşĭ sănătate a moravurilor, aceeaşĭ cuviinţă ca în trecut. Şi maĭ presus de toate găsim la aceştĭ moşnegĭ însuşirile adevăraţilor »părinţi«: acea caldă şi senină intimitate cu sufletele credincioşilor, acea înţelepciune bună, care înţelege nevoile uneĭ vieţĭ patriarhale şi găseşte îndrumările trebuincioase. Acest moşneag e vechiul, istoricul »popă românesc«, cel maĭ vechiŭ şi cel maĭ puternic stîlp al vieţiĭ noastre de veacurĭ.

Să vedem însă care a fost şi este şi astăzĭ încă misiunea acestuĭ »popă românesc«. Care a fost totdeauna chemarea şi însemnătatea luĭ? Ştim că în cursul vremiĭ îndelungate poporul nostru de iobagĭ a fost lipsit de-o clasă de cărturarĭ, carĭ să-l povăţuiască în toate nevoile luĭ. Singur preotul a fost în fiecare sat acel om, care ştiutor de carte fiind, a trebuit să fie şi îndrumătorul ţăranuluĭ în lipsurile luĭ zilnice. Astfel a ajuns neamul nostru să vadă în preotul săŭ nu numaĭ un tîlcuitor al psaltireĭ, ci şi singurul sfetnic bun în toate trebile luĭ de popor necăjit. Viaţa istorică a neamuluĭ nostru în această ţară e o continuă frămîntare şi luptă împotriva stăpînitorilor săĭ. Singurul element înţelegător de carte, decĭ singurul element de conducere şi reprezentare al acestuĭ popor, în o luptă politică de veacurĭ, a fost preoţimea. Astfel am ajuns la starea de altfel firească la noĭ şi potrivită împrejurărilor istorice ale acesteĭ ţărĭ, ca preoţimea noastră să devină un *factor politic*. Rolul preoţimiĭ noastre a trebuit să fie maĭ complex ca la alte neamurĭ, carĭ aŭ trăit cu noĭ alăturĭ şi carĭ, în deplina stăpînire a puteriĭ de stat, aŭ avut alţĭ oamenĭ meniţĭ să săvîrşească aceste lucrurĭ. Rolul şi însemnătatea în viaţa noastră politică de veacurĭ este decĭ cea maĭ de căpetenie *atribuţie istorică* a preoţimiĭ noastre, alăturĭ de păstorirea bisericească. Vechiul »popă românesc« decĭ, acel bătrîn, care stă Dumineca pe prispa caseĭ înconjurat de norodul luĭ, a fost totdeauna şi un îndrumător politic al poporenilor săĭ. Astfel ni-l arată istoria şi astfel îl ştim noĭ cu toţiĭ şi tot astfel aŭ înţeles să-l cinstească saŭ să se teamă de dînsul străiniĭ.

E destul să ne aducem aminte de truda îndelungată în croirea uneĭ sorţĭ maĭ bune pentru Româniĭ din această ţară în secolul al XVIII-lea, de acel codice al plîngerilor, »Supplex libellus valachorum« alcătuit de doĭ păstorĭ bisericeştĭ din această vreme, ca să ne dăm seama de însemnătatea misiuniĭ politice a preoţimiĭ noastre. Să ne aducem aminte de viforul anilor patruzecĭ şi opt, cînd preoţimea noastră a statorît pentru toate vremile adevărata chemare a tagmeĭ sale. Preoţimea din acest timp al căreĭ apostolat a ştiut uni două simbolurĭ *crucea* şi *spada* pentru izbînda uneĭ lupte naţionale, — a arătat lămurit carĭ sînt atribuţiile istorice ale toiaguluĭ de păstorire bisericească la noĭ. Amintirea aceluĭ legendar »popă Balint«, prefectul voinic al Moţilor, va străjui totdeauna în minţile noastre ca un îndemn, ca o îndrumare, ca o lămurire pentru a putea fixa definitiv formula istorică a misiuniĭ preoţeştĭ la noĭ. Acel »preoţĭ cu crucea 'n frunte« din cîntarea luĭ Mureşianŭ e o notă lămuritoare a împrejurărilor politice ardelene şi e consfinţirea artistică a chemăriĭ preoţeştĭ din această ţară.

Înţelegerea înaltă, care a povăţuit pe archiereul Şaguna în toate trebuinţele noastre bisericeştĭ şi naţionale a împrumutat un caracter principiar şi de legalitate acesteĭ atribuţiĭ istorice a preoţimiĭ noastre. El a înţeles complexitatea chemăriĭ preoţeştĭ la noĭ; şi-a dat seama că în împrejurările politice în carĭ noĭ trăim, singura instituţiune, biserica, căreia putea să-ĭ cîştige drepturile uneĭ vieţĭ autonome şi prin aceasta putinţa uneĭ desvoltărĭ, nu poate rămînea izolată de trebuinţele vieţiĭ noastre naţionale. Neaccentuînd în aceste rîndurĭ uriaşa activitate politică a acestuĭ păstor bisericesc să ne dăm seama numaĭ de principiul fundamental, care e temeiul constituţieĭ bisericeştĭ alcătuite de Şaguna: *principiul uneĭ bisericĭ naţionale*. Nu se poate atribui decît înaltuluĭ spirit liberal şi înţelegeriĭ depline a necesităţilor noastre politice, această înfrăţire a bisericiĭ cu principiul naţional. Ca un rezultat al acesteĭ înţelepte încopcierĭ putem considera şi introducerea elementuluĭ mirean la conducerea chestiunilor bisericeştĭ. Bunĭ creştinĭ şi bunĭ Românĭ, — iată ce-a vrut Şaguna. Şi-a dat seama că conservarea sentimentuluĭ religios trebue să meargă la noĭ pe aceleaşĭ cărărĭ cu propagarea sentimentuluĭ naţional; astfel a făcut din biserica sa nu numaĭ depozitarul credinţeĭ noastre religioase ci o cetate de păstrare a existenţeĭ noastre româneştĭ. El a ţinut seamă de atribuţiile istorice ale preoţimiĭ noastre şi a înţeles că împrejurările specifice ale poporuluĭ nostru reclamă dela această preoţime, nu numaĭ o propoveduire a credinţeĭ religioase, ci şi îndeplinirea uneĭ chemărĭ culturale-politice. Şi-a dat seamă că acest popor românesc ajuns în pripă la o libertate constituţională improvizată, lipsit de-o clasă de cărturarĭ, nu-şĭ poate rezerva preoţimea numaĭ la îndeplinirea rostuluĭ eĭ profesional, ci trebue s'o angajeze la toate problemele culturale şi politice ale neamuluĭ. Ca un înţelegător al relaţiilor culturale şi sociale în care trăia acest popor, el a ştiut preţui acea legătură de intimitate patriarhală a preotuluĭ cu poporeniĭ săĭ, a ştiut că această legătură puternică e făcătoare de minunĭ. Nu i-a dat preoţimiĭ din vremea luĭ o deosebită cultură teoretică a preceptelor dogmatice saŭ canonice ci i-a arătat mijloacele de alinare ale necazurilor zilnice de carĭ sufere poporul român. Spiritul liberal de încopciare a bisericeĭ cu trebuinţele noastre naţionale, împreună cu tendinţa de democratizare a bisericiĭ, carĭ aŭ povăţuit pe Şaguna, aŭ adus roade frumoase la noĭ. Şi pînă cînd încercarea de a introduce aceeaş constituţie bisericească în Principatele unite româneştĭ, din această vreme, a suferit înfrîngere şi s'a poticnit de spiritul îngust şi motivele utilitare ale cleruluĭ conducător de acolo, care a provocat o îndărătnică şi caracteristică »luptă pentru canonicitate«, — la noĭ această constituţie bisericească, edificată pe tradiţia trecutuluĭ şi înfrăţită cu trebuinţele vieţiĭ noastre naţionale, ne-a dat o *trainică biserică românească*.

Dela Şaguna şi pînă astăzĭ împrejurările politice şi sociale ale poporuluĭ nostru nu s'aŭ schimbat; schimbarea ce s'a săvîrşit nu e în favorul nostru. Lupta noastră ca popor a devenit şi maĭ acută şi maĭ îndărătnică; ea cere luptătorĭ tot maĭ trejĭ, minţĭ pătrunse tot maĭ mult de cunoaşterea nevoilor reale. Chemarea preoţimiĭ noastre e încă cea veche. Preoţimea este şi astăzĭ la noĭ încă unica tagmă de cărturarĭ care păstrează legătura directă cu poporul. Această preoţime trebuie să fie şi astăzĭ (îndeosebi astăzĭ!) pătrunsă de chemarea eĭ istorică. Împrejurările noastre de traĭ nu ne îngăduie încă să ne creştem o preoţime, care să rămîie numaĭ pe lîngă rostul eĭ profesional. Preotul nostru va trebui să rămînă încă multă vreme la toiagul vechiŭ de păstorire bisericească: să fie un îndrumător cultural, un sfetnic politic al poporenilor săĭ.

Schimbarea vremiĭ cere povaţa unor învăţăturĭ nouă, nu atît pentru întărirea credinţiĭ noastre religioase, cît pentru sprijinirea existenţeĭ noastre naţionale. Credinţa religioasă a poporuluĭ nostru, hrănită de tradiţia veacurilor şi de dispoziţiile sufleteştĭ ale ţăranilor noştri, e şi astăzĭ în alvia strămoşească. Existenţa noastră naţională însă e supusă uneĭ sorţĭ, pe care nu o putem croi cu puterile noastre. Poezia senină şi înţelepciunea bună a vechiuluĭ molitfelnic, aduce încă şi astăzĭ deplina alinare a trebuinţelor sufleteştĭ reclamate de credinţa religioasă a ţăranuluĭ nostru. Viaţa noastră naţională are însă lipsurĭ maĭ complexe astăzĭ.

• •

Poporul nostru se va pătrunde şi pe maĭ departe de sfînta, buna şi înţeleapta luĭ lege românească, iar preoţimea noastră să asculte îndemnul uneĭ tradiţiĭ de veacurĭ şi să-şĭ deie seama de poruncile vremilor nouă. Să vadă totdeauna înaintea ochilor eĭ icoana luminoasă a aceluĭ apostol cu barba albă, de a căruĭ sfinţenie s'a cutremurat şi sufletul meŭ şi de care eŭ m'am apropiat odinioară cu cuvintele uneĭ pietăţĭ smerite:

Cuvine-se hirotonirea
Cu harul ceriurilor ţie
Drept vestitorule apostol
Al unei vremi ce va să vie!

Octavian Goga.

Curs elementar de religie creștină (III)

CE ESTE RELIGIA

10 Religia în raport cu „științele oculte"

Că religia nu este și nu poate fi știință, în sens pozitivist, se înțelege de la sine. Însă pe lingă așa-zisele „științe exacte", cu care sintem familiarizați atit de bine prin însuși tipul de civilizație în mijlocul căreia trăim, mai există și niște pretinse „științe oculte", surori bune cu magia, unele tradiționale (astrologia, alchimia, cabalistica etc.), altele mai recente (ca spiritismul, teozofia, antropozofia). Tot de sfera ocultă ține și mantica („știința ghicitoriei"), cu diferitele ei forme, îndeobște familiare, căci sint practicate curent, cu o mai mare sau mai mică doză de șarlatanie (ghicitoria de soiul acesta nu are nimic de-a face, se înțelege, cu clar-vederea de care se învrednicesc marii înduhovniciți).

Nu ne vom aventura într-o prezentare detaliată a acestor stranii și complicate doctrine parareligioase și paraștiințifice. Cele mai noi și mai „elaborate" dintre ele, teozofia și antropozofia, reprezintă amestecuri curioase de ocultism tradițional, filosofie gnostică și știință modernă, cu pretenția mărturisită de a deveni adevărate „științe totale", chemate a substitui, într-un viitor neprecizat, atit religiile tradiționale, cit și științele propriuzise. Ele n-au reușit să-și depășească însă statutul de pseudo-științe și pseudoreligii, fiind croite pe măsura unui spiritualism degenerat și hibrid. Relativul lor succes nu se explică decît în contextul crizei religioase a lumii moderne. Ginditorul rus Nicolae Berdiaev putea conchide de altfel, în urma unei analize critice minuțioase: „Teozofia abuzează de titluri pe care nu și le poate onora. E la fel de greu să-l afli pe Dumnezeu în teozofia unei Annie Besant, ca și să-l găsești pe om în antropozofia unui Rudolf Steiner" (N. Berdiaeff, Esprit et liberte. Essai de philosophie chretienne, Paris, 1933, p. 286).

Nu li se poate contesta acestor doctrine un oarecare acces la ordinea tainică a lumii (atît la nivel cosmic, cit și la nivel psiho-somatic), dar ceea ce rămine de contestat este legitimitatea lor mistică, morală și... științifică. Ele nu fac decît să-l smintească pe om, îndepărtîndu-l deopotrivă și de religia autentică și de știința adevărată, cufundîndu-l într-un univers magic dezumanizat și dezdumnezeit. Seducția „inițiatică" pe care o pun în joc este ea însăși amendabilă, căci face apel mai mult la orgoliul omului decît la vreunul dintre sentimentele sale pozitive.

Nu trebuie să ne înșele faptul că astfel de doctrine amestecă în coca lor speculativă și unele elemente sau idei religioase (mai ales de origine indiană și „iudeo-creștină"), căci ele pervertesc tot ceea ce preiau, după chipul geniului nefast care le patronează.

Scriitorul italian G. Papini, în prefața cărții sale închinate lui Iisus (Storia di Cristo, 1921), trecînd în revistă feluritele încercări de punere în circulație a celor mai extravagante surogate religioase și „științifice", era îndreptățit să observe: „Iată că atunci o ceată de lampiști și zugravi ai gîndului se apucară de închegat religii pentru folosința necredincioșilor. De-a lungul celui de-al XIX-lea veac le scoaseră treptat de la cuptor, perechi-perechi, cu jumătatea de duzină: Religia Adevărului, a Spiritului, a Proletariatului, a Eroului, a Umanității, a Patriei, a Imperiului, a Rațiunii, a Frumosului, a Naturii, a Solidarității, a Antichității, a Energiei, a Păcii, a Durerii, a Milei, a Eului, a Viitorului ș.a.m.d. Unele nu erau decît ajustări de creștinism ateu; cele mai multe, doctrine politice ori filosofii, încercînd să le schimbe în mistice. Că credincioșii erau puțini și firavă le era evlavia... Acele reci abstracțiuni, deși susținute uneori de interese sociale sau de patimi literare, nu umpleau sufletele din care voiseră să-l izgonească pe Iisus.

Se încercă atunci a se îmbina facsimile de religii care să aibă, mai mult decît celelalte, ceea ce caută muritorii în religie. Francmasonii, Spiritiștii, Teozofii, Ocultiștii — toți crezură a fi descoperit surogatul cel mai sigur al creștinismului. Dar aceste ghiveciuri de superstiții mucegăite și de cabalistică găunoasă, de simbolistică maimuțărească și de ezoterism oțetit, aceste peticiri stîngace de buddhism exportat și de creștinism măsluit abia de mulțumiră cîteva mii de cucoane scoase la pensie, de bipedes asellos, de condensatori ai vidului — și atîta tot".

11. Religia în raport cu filosofia

Nici prin originea, nici prin scopurile și nici prin mijloacele ei religia nu poate fi asimilată demersului filosofic, deși ele au anumite elemente și aspirații comune, cum ar fi viziunea totalizatoare asupra existenței sau setea de absolut. Teologia nu trebuie confundată nici cu metafizica și nici cu filosofia religioasă, care este simplă gîndire speculativă, liberă de orice obligație dogmatică, pe marginea problematicii religioase.

Este adevărat că ele au avut uneori o întîlnire rodnică în istoria spirituală a omenirii. Este cunoscut cazul gîndirii filosofico-religioase indiene. În ultima vreme s-au pus tot mai mult în evidență originile mitico-religioase ale filosofiei antice grecești, continuatoare în alt registru a vechii sophia, înțelepciunea sacră, ce a constituit pînă tîrziu dezideratul ultim al gîndirii eline.

Constituirea teologiei creștine, în primele veacuri de după Hristos, n-a fost străină de experiența filosofiei păgîne, mai ales platonice, neoplatonice și aristotelice, valorificate din plin în formularea și sistematizarea noilor adevăruri. Pe de altă parte, istoria filosofiei rămîne îndatorată și ea, cu cîteva din marile ei teme, unor teologi creștini de mare acuitate teoretică (Fericitul Augustin, Toma de Aquino, Nicolaus Cusanus și alții). Chiar și în epoca contemporană curentul filosofic existențialist a avut și o viguroasă ramură creștină. Și exemplele s-ar putea înmulți.

Filosofia, în sensul pe care i-l dăm noi astăzi, își are originea în om, în neliniștea iscoditoare a minții sale, așezate mereu în orizontul întrebării. A devenit oarecum banală afirmația că la începuturile filosofiei a stat „mirarea" pe care omul a încercat-o în fața lumii și care l-a dus la strădania de a-și explica existența prin puterea propriei gîndiri. Scopul filosofiei este cunoașterea rațională a lumii, aproximarea unei ordini posibile și inteligibile în aparență haotică a realității. Filosofia încearcă să pună lumea în definiții logice, fără a face apel la vreo transcendență reală și fără a amesteca în demersurile ei credința, iubirea sau alte sentimente omenești. Intelectualistă prin natura ei, ea rămîne suspendată în răceala gîndirii pure. Iar dacă se întîmplă cumva (și se întîmplă!) ca realitatea să nu se potrivească cu ideile ei, ea-ți răspunde cu Hegel: „Cu atît mai rău pentru realitate"... Chiar atunci cînd filosofia se întîmplă să-și propună nu numai cunoașterea, dar și modelarea realității conform preceptelor ei, ea rămîne în „aici" și în „acum", căci cu toate orgoliile și cu toate seducțiile puse în joc, împărăția ei este din lumea aceasta. Ea rămîne neputincioasă tocmai în fața morții, problema majoră a destinului nostru. Sau poate încerca să demonstreze chiar și nemurirea sufletului, cu mijloacele cele mai subtile ale rațiunii, așa cum făcuse Socrate în fața discipolilor săi, înainte de a-și bea cucuta, dar demonstrația aceasta, chiar fără cusur, nu-i va putea împiedica pe ceilalți să se teamă și să plîngă (a se vedea dialogul platonic Phaidon). În vreme ce Socrate, în Atena filosofilor, se străduia să-i convingă asupra nemuririi sufletului pe acei ucenici care-l înconjurau printre hohote de plîns, aici la noi, sub cerul barbar, credincioșii lui Zamolxis mureau rîzînd...

Dar, în fond, Filosofia nici nu există ca atare: există numai filosofii și filosofiile lor. Cîte capete, atîtea idei... Este firesc ca aceste capete să ajungă a se bate între ele, ca ideile să se excludă una pe cealaltă, rămînînd ca omul buimăcit de atîtea teorii să ajungă a se întreba ca scepticul Pilat: Quid est veritas? (Ce este adevărul?).

„Concluzia pe care o tragem din priveliștea acestor mărefii în ruină este că spiritul omenesc, capabil să dorească viața desăvîrșită, nu o totuși capabil s-o și conceapă prin singurele sale puteri... Modelul vieții desăvîrșite nici un muritor nu ni-l poate da... Desăvîrșirea presupune o evadare din condiția omenească, o ridicare a noastră peste noi înșine". Din universalitatea vieții religioase a omenirii rezultă limpede „că omul, chiar în afară de creștinism, socotește viața desăvîrșită nu de ordin omenesc, ci de ordin dumnezeiesc. Și dacă el a aspirat către ea, iar toate încercările lui de a o realiza pe cont propriu s-au ruinat în tragedie, chiar cînd omul acesta s-a chemat Platon sau Aristotel, desăvîrșirea nu putea veni decît din ordinea supranaturală, de unde omul însuși o invoca" (Nichifor Crainic, Ortodoxie și etnocrație, Cugetarea, București, 1936, p. 48—49).

Religia, spre deosebire de filosofie, are, așa cum am arătat, o origine îndoită: în voința omului de a se urca spre divinitate, dar și în voia divinității de a se coborî spre om. Spre divinitate omul tinde însă nu numai cu mintea, ci cu tot sufletul său. Religia nu se împotmolește în raționamente logice, nu pentru că ar disprețui rațiunea, ci pentru că are conștiința experimentală a limitelor ei. Ea știe că rațiunea poate fi un util „vehicul" al adevărului (de aceea teologia nici nu s-a dispensat de ea), dar nicidecum „organ" al acestuia. Angajîndu-l pe om cu mintea și cu inima deopotrivă, ea valorifică puterea de credință și de iubire de care este capabil sufletul omenesc. Ea nu este rece și abstractă, ci vie și pasională.

Scopul religiei nu este cunoașterea (oricum implicită în experiența religioasă), ci mîntuirea. De aceea ea nu-l va raporta pe om la orizontul limitat al acestei lumi, ci la orizontul nelimitat al divinității. „Împărăția Mea nu este din lumea aceasta", îi spune Hristos neîncrezătorului Pilat (IOAN, 18, 36).

„Filosofia e măreția omului; știința e puterea lui. Dar ce poate filosofia și ce poate știința în fața morții?... Moartea e limita tuturor puterilor omenești" (Nichifor Crainic, op. cit., p. 106). Religia singură, care nu se reduce numai la aceste puteri, ne poate înarma împotriva morții. Credința în nemurirea sufletului este miezul viu al tuturor religiilor lumii.

Mai trebuie spus, în fine, că nici o religie nu iubește „cearta de vorbe", lupta stearpă de opinii, anarhia subiectivității omenești. Omul religios nu este, precum filosoful, un orgolios furat de mirajul „originalității" sale, căci nu raportează totul la sinele său, ci-și raportează sinele la totul" divin, care-i modelează sufletul și viața. Religia nu pune preț pe discursuri, ci pe trăiri. Orice idee este inutilă cîtă vreme nu ne face mai buni.

(va urma)

Vasile A. MARIAN

D. CIUREZU

Viață

În pămîntul meu de neguri și beteală
Cîte vine de izvoare nu s-adună
Și-n pîrîul meu de viață
Matca lor de bolboroșiri și-mpreună?

Cîte ape neștiute, cîte svicnete de unde,
Cîte stînci de piatră arsă și mînie
Nu-mi adun în vadul rece și adînc,
Cînd cobor săltînd cu valul spre cîmpie.

Cînd cuprind pămîntu-n brațe de argint
Și cînd port păduri de umbre și de lunci,
Cine știe că-n privirea mea prelungă
Lucesc durde și balade, și haiduci?

Cine știe că prin mîna de lumină
Care scrie cu mărgele pe altițe,
Se-mpletesc atîtea patimi fără nume,
Și dospesc atîtea sloate și arsițe.

Cînd lovesc cu pieptu-n maluri către soare
Nu știu singur din vîltoare ce-i al meu,
Ori mă-mping din urmă bulgări și șuvoaie
Ori mă strigă din adîncuri Dumnezeu?

Strigăt

Stoluri însîngerate
sorb miresmele amurgului
împrăștiind cerul într-o horă de luminări.
Piețe Romane înconjurat-au casele
cu flori zdrobite
ce așteptaseră-n tăcere
tălpile cu dinți de fier
și carele de luptă
blindate.
În beciuri s-au mutat peșteri
și stalagmitele de ceară măsoară rădăcina nopții
topind întunericul
peste capetele hidrei
care-și scuipă otrava gloanțelor.

Lîngă mine, pămîntul împușcat
de lacrimă — strigă.

JUNONA TUTUNEA

La mormîntul tatălui meu

Nu te salut..., iertare, mi-s mânile legate.
Tu nu știai că-n drumul pe care vream s'apuc
S-or strînge cimitire de oase aruncate,
De îmi spuneai că numai pe-acolo să mă duc.

Și'n oastea pătimirii m-am dus cu bucurie,
Mi-e trupul numai rană și părul mi-e cărunt
Și mama și nevasta și pruncii vor să știe
Prin care închisoare, ori cimitir mai sunt.

Am adunat în mine comorile durerii
Și-am ars nădejdi și jertfe când focul le cerea,
Sunt tot același, tată, din anii primăverii,
De mâna ta de ghiață apropiu fruntea mea.
April 1951
Ocnele Mari, izolare Cel. 12.

Virgil MATEIAȘ

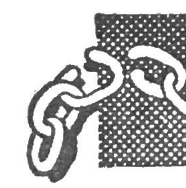

La fortul 13

DOCUMENTAR DESPRE GULAGUL ROMÂNESC

După ce am petrecut șase ani de prizonierat în stepele înghețate ale Rusiei și unde prin foame, frig, mizerie, amenințare și frică am luat contact nemijlocit cu patria comunismului biruitor, m-am întors acasă. Dar n-am avut decît un scurt respiro de cîteva luni. Am fost arestat ca să fac cunoștință cu gulagul românesc, o continuare a celuilalt, de unde veneam. În libertate am rămas doar pînă să ne fie preluate dosarele întocmite în Uniunea Sovietică. Acolo fuseserăm supuși la o intensă campanie de intimidare pentru ca să ne înscriem în brigăzile de „voluntari", să luptăm de partea inamicului. În toate codurile militare asta se numește trădare de țară. Ana Pauker, Valter Roman, colonelul Cambrea, colonelul Maltopol, încercau cu promisiuni, dar mai ales prin amenințări, să ne facă pe noi ofițerii să trecem în tabăra lor. Cei care nu au cedat au mai rămas cîțiva ani în prizonierat și cînd au venit aveau dosarele gata întocmite de Valter Roman, politrucul, căci cei ce nu acceptaseră să-și trădeze țara, deveneau automat dușmani ai „noii orînduiri", adică ai comunizării țării.

După arestare a urmat ancheta comunistă, devenită de acum clasică: bătăi, tortură fizică și morală. După luni de teroare și subnutriție mi s-a inscenat un proces. La Tribunalul Militar București am compărut în fața sinistrului general de justiție Petrescu care fără să piardă mult vremea m-a condamnat la ani grei de temniță grea. După pronunțarea expeditivei sentințe am fost depus la închisoarea Jilava, celebrul fort 13, secția întîia „secret", camera 4, probabil pentru un „supliment de anchetă", căci secția era la dispoziția Ministerului de Interne. Jilava o cunoșteam bine din auzite, nu m-a impresionat, dar ca medic n-a putut să nu-mi atragă atenția calitatea umană a paznicilor noștri: o adunătură de scelerați alcoolici, țigani degenerați, conduși de primul gardian, plutonierul Ivănică, un lombrozian tipic și de căpitanul Maromet, comandantul, un sadic. În celulă, tot timpul, se trăia la lumina becului. Singurul geam al celulei era vopsit. La aer eram scoși foarte rar. Cîteodată, între două ieșiri treceau luni de zile. Locul de plimbare era în curtea din fața secției, într-un țarc de sîrmă ghimpată unde, unul în spatele altuia, cu capul plecat și cu mîinile la spate, sub privirile atente ale milițianului, ce ne urmărea de dincolo de sîrmă și a soldatului de sus, din postul de pază de pe creasta malului, ne învîrteam circa douăzeci de minute.

Intr-una din zilele cînd am fost scoși la plimbare, tocmai cînd să ne bucurăm de o rază de soare, abia făcusem două ture, auzim un țignal și-l vedem pe primul gardian, Ivănică, proțăpit în fața noastră. „Camera 4? În cameră, pas alergător!" Ne-am executat toți, și bătrînii care abia puteau merge. În fața celulei ne aștepta o echipă de milițieni înarmați cu uneltele specifice profesiei: ciomege, împletituri din cabluri electrice, bastoane de cauciuc și în mijlocul lor, rezemat într-o bîtă lungă și cu noduri, ca să se vadă că el e șeful, Maromet, el însuși. Cu o privire care nu anunța nimic bun urmărea „disciplina", adică felul cum intram și ne aliniam fiecare în dreptul priciului și „vigilența", adică zelul cu care gardienii ne ajutau să „ezecutăm ordinul", cărîndu-ne cizme în spate, ghionturi în coaste, și pumni după ceafă. Maromet s-a uitat crunt de jur împrejur. Semn că era nemulțumit de toți, și de deținuți și de milițieni. Tăcerea era încordată. Era ceva de rău. Cînd a început să bîlbîie înjurături și să stropească pînă departe cu picături de salivă am înțeles că e vorba de ceva foarte grav, dar a trebuit să treacă un timp ca să înțelegem ce voia de la noi. Ne cerea să-i spunem acolo pe loc, cine din cameră are legături cu americanii. Cînd a obosit s-a făcut liniște. Tăcere încordată. Nu îndrăzneam să mă uit la el nici pe furiș, dar îi vedeam cizmele. Maromet tropăia pe loc. Scotea din cînd în cînd cîte un „I?" sau „Ihi!" În cele din urmă ne arătă proba, corpul delict. „Da... da ciu,... ciu... ciu... ciucalata asta a cui îi?" Și ne arăta ceva învelit în hîrtie de staniol, ținîndu-l pe un colț al hîrtiei ca să vină mai puțin în contact cu această otravă a lumii capitaliste. „Î?" „Aud?" „Nu știe nimeni?" Ba știam toți. În mîna lui Maromet se afla unul din supozitoarele obținute de profesorul Hillard Rihard, cu mare greutate, de la infirmerie pentru crizele sale hemoroidale. Doctorul MAI, Borudel i le dăduse și profesorul mai păstrase unul pentru cazul unei crize mai grave. Era ordinul ca în timp ce noi eram la plimbare milițianul de pe secție să percheziționeze camera. Găsind obiectul învelit în ceva strălucitor crezuse că a făcut o mare descoperire și a dat fuga cu el direct la Maromet, și acesta a decis ancheta imediată, la fața locului.

Cei din cameră se uitau la lucrul incriminat, toți știau ce este dar nimeni nu îndrăznea să spună o vorbă. Milițienii nu erau atenți, așteptau doar semnul să înceapă bătaia. Atunci, dracul m-a împins, am făcut un sfert de pas înainte și am spus: „Permiteți să raportez, sînt doctor, acesta este un medicament dat de la infirmerie". „Ce pi... pi... pi... a mă-si medicament? Ci... ci... cine dă la bandiți să mă... mănînce ciu... ciu... ciucalată?" „Nu se mănîncă. E un supozitor, se introduce în anus". Și, culmea îndrăznelii, am luat din mîna lui Maromet bucățica de staniol, am desfăcut-o la un capăt și i-am arătat partea ascuțită a supozitorului, făcînd și gestul introducerii, ca să priceapă. Pentru mintea puțin încăpătoare a comandantului surpriza a fost prea mare. N-a reușit decît să scoată un fel de grohăit, a făcut stînga împrejur și a ieșit. Toți erau înghețați. Pentru moment scăpasem, dar cît timp?

Dar a trecut vara și nu s-a întîmplat nimic. A trecut vara cînd ni se închidea ermetic fereastra și leșinam din cauza căldurii și-a lipsei de apă și a sosit iarna cu geruri cînd, ca pedeapsă ni se deschidea fereastra larg și prin ea, gardienii acoperiți cu șube se distrau privindu-ne cum subțire îmbrăcați cum eram, ne înghesuiam unul în altul, încercînd să ne încălzim. A venit și noaptea de 30 decembrie. O tăcere rău prevestitoare s-a așternut încă de devreme. Nu se auzea nici ușă, nici pas. Milițienii erau convocați la o „ședință". La orele 12 noaptea s-au auzit primele urlete. Se deschidea cîte o ușă și urmau zgomotele specifice: icneli, înjurături, țipete sfîșietoare, gemete, sunetele înfundate ale loviturilor. La Jilava acelor ani se practica acest fel de a face educația deținuților, pentru disciplinare, și ea consta fie din intrarea gardienilor într-o celulă și bătaia acolo a tot ce mișcă, cît mai mișcă, fie chemarea afară, pe coridor, a unuia și „prelucrarea" lui, după care era aruncat în cameră ca un sac de cartofi și era chemat altul, dacă era cazul. Vă închipuiți ce am simțit cînd s-a deschis ușa celulei noastre și în damful de băutură care ne-a izbit l-am văzut de Maromet. Gardianul avea o listă dar nu m-a strigat. „Să ia... iasă do... do... doctorul ăla cu ciu.. ciu... ciucalata!" Politicul Vișinescu, rîdea ca un drac și-i șoptea ceva la ureche. Am avut impresia că am auzit cuvîntul „Rusia". Dosarul era prezent.

Probabil prea onorat de atenția ce mi se dădea, de însăși comandant, n-am luat seama la ploaia de ciomege ce s-au abătut asupra capului, spinării, șalelor mele. Am putut, totuși să observ că șeful i-a oprit și s-a ocupat personal de mine, prelucrîndu-mă manual. Țin minte că mă ridica de jos, îmi aplica o directă sau un upercut și, în cădere fiind, îmi ardea și cîte o cizmă, din voie. M-am trezit numai sub flocata bunului Stere care ferindu-se să fie văzut de la vizetă, îmi îngrijea trupul plin de răni deschise, echimoze și hematomi.

Au trecut anii, s-au închis rănile, pielea s-a refăcut în întregime, dar ceva în suflet tot trebuie să fi rămas nevindecat dacă, după atîta timp, tot nu reușesc să mă simt onorat pentru bătaia mîncată aparent pentru un biet supozitor, în realitate pentru dosarul întocmit de tatăl actualului prim-ministru. Nu știu cum reacționează într-o astfel de situație alte popoare, dar noi românii nu sîntem deloc recunoscători celor ce ne rup oasele pentru liniștea noastră.

Dr. Achile SARRY

SAȘII ÎN ROMÂNIA (III)

— SCHIȚĂ ISTORICĂ —

I. Perioada de la colonizare pînă la pătrunderea turcilor în Transilvania

Colonizarea sașilor în Transilvania a avut loc la mijlocul secolului al XII-lea, în timpul domniei regelui Geza II (1141—1162). Faptul este însă consemnat în scris abia un secol mai tîrziu, în timpul domniei regelui Andrei II de la care coloniștii sași obțin în anul 1224 „Bula de aur" sau „Andreanum", documentul care constituie baza instituțiilor juridice ale sașilor, instituții care au dăinuit aproape neschimbate pînă la instaurarea dictaturii comuniste în România.

Cu privire la procesul de colonizare se știe că sașii sosiți în Transilvania s-au așezat în regiunea Sibiului. Intenția lor de a-și organiza viața religioasă pe baze proprii prin înființarea unei eparhii săsești s-a izbit de rezistența episcopului Transilvaniei care a permis doar funcționarea unui protopopiat cu sediul la Sibiu.

Ca structură socială, grupul de coloniști era alcătuit din țărani liberi și aparteneți ai micii nobilimi germane. Sub ultimii regi arpadieni viața coloniștilor a fost frămîntată de conflicte sociale provocate de tendința nobililor din rîndul lor de a forma o clasă distinctă, cu drepturi asemănătoare cu cele ale nobilimii maghiare. În fața opoziției ferme a țăranilor sași, nobilii au fost nevoiți să renunțe la intenția de a-și transforma conaționalii în iobagi. Cu timpul nobilimea de origine germană se va integra în rîndul nobilimii maghiare, pierzîndu-și identitatea națională.

Pentru a asigura frontiera de sud și răsărit a regatului, în anul 1211, regele Andrei II cheamă Cavalerii Ordinului German care sînt colonizați în Țara Bîrsei. Pentru a-și îndeplini rolul ce le-a fost încredințat ei construiesc cinci burguri fortificate, burgul principal fiind denumit după numele Sfintei Fecioare Maria, protectoarea ordinului, Marienburg — actuala Feldioara.

Prezența Cavalerilor Ordinului German pe teritoriul Transilvaniei a fost de scurtă durată. Manifestîndu-și intenția de a întemeia un stat propriu sub suveranitatea papei, la numai patrusprezece ani de la sosire, regele Andrei II îi alungă cu forța din Transilvania.

Colonizarea germană în Transilvania nu s-a limitat însă numai la valul de țărani sosiți în secolul XII. Pentru exploatarea resurselor naturale regii maghiari au chemat mineri germani. În principal, rostul lor era de a moderniza salinele, sarea fiind pentru populația din Cîmpia Panonică mai prețioasă decît aurul. Noii sosiți se stabilesc la Turda, Dej, Cojocna, Sic și Ocna Sibiului.

De asemenea, au fost aduși mineri germani pentru a repune în funcțiune minele de aur. Prezența lor este semnalată la Baia de Arieș, Abrud, Zlatna, Băița și Baia de Criș. Pentru exploatarea resurselor de fier sînt aduși specialiști austrieci din Steiermark.

Lipsite de un „hinterland" țărănesc așezările de mineri germani nu au rezistat în decursul timpului. Războaiele care au bîntuit teritoriul Transilvaniei în secolul XV, ca și nenumăratele molime care însoțesc războaiele au avut ca urmare decăderea activității economice. Exploatarea minelor va stagna, iar minerii de origine germană vor fi asimilați de mediul maghiar sau român.

II. Bula de aur

Prin documentul denumit „Bula de aur", în anul 1224, regele Andrei II confirmă și extinde drepturile coloniștilor germani din Transilvania, pentru ca aceștia să nu fie tentați să caute alte regiuni spre care s-ar putea îndrepta în cadrul procesului general de colonizare germană spre răsărit. În mare „Bula de aur" face următoarele precizări importate.

1. Populația alcătuită din coloniști germani constituie o unitate politică distinctă sub conducerea unui unic magistrat. Ea este subordonată numai coroanei.
2. Comunitățile săsești au dreptul de a-și alege proprii lor judecători.
3. Sașii din provincia din jurul Sibiului sînt obligați să plătească anual coroanei 500 de mărci de argint.
4. În campaniile purtate de rege în interiorul regatului, comunitatea săsească este obligată să mobilizeze 500 de oșteni complet echipați. Dacă războiul este purtat în afara granițelor regatului, obligația se reduce la 100 de oșteni, iar dacă regele nu participă la campanie, numai 50.
5. Comunitățile săsești au dreptul de a-și alege preoții. Parohii primesc zeciuială de la enoriași. Din această contribuție sînt obligați să cedeze un sfert episcopiei.
6. La procesele care privesc comunitatea săsească nu poate interveni decît regele personal sau un magistrat împuternicit de el. La judecata regală se poate face apel numai dacă judecătorii propri nu sînt capabili să ia o decizie.
7. Regele acordă comunităților săsești un drept nou, dreptul de a folosi pădurile valahilor și pecenegilor în comun cu aceștia.
8. Folosirea pădurilor și apelor este lăsată în mod liber tuturor, atît săracilor cît și bogaților.
9. Regele hotărăște că pe veci, nici o parte din provincia Sibiului, să nu poată fi însușită de vreun senior, iar dacă acest drept va fi încălcat, locuitorii sînt îndreptățiți să se adreseze fără întîrziere coroanei pentru a li se face dreptate.
10. Și în sfîrșit, negustorii sibieni sînt scutiți de orice dări pe întregul teritoriu al Ungariei, iar pe teritoriul provinciei lor pot ține tîrguri scutite de impozite.

Aceste drepturi, care se referă la provincia din jurul Sibiului, erau mult mai avantajoase decît cele ale sașilor din alte regiuni. Ele vor fi extinse ulterior asupra tuturor provinciilor locuite de sași.

Intrebarea care se impune, urmărind privilegiile acordate de coroana maghiară sașilor este următoarea. Pentru ce le-a acordat Andrei II aceste drepturi speciale? Desigur, nu din cauza unei slăbiciuni deosebite fațăde coloniștii sași, ci pentru a îngrădi pe această cale puterea și tendințele de autonomie manifestate de nobilimea maghiară. Și nu este o întîmplare faptul că, mai tîrziu, cei mai clarvăzători regi ai Ungariei au pus accentul pe autoritatea lor asupra „pămîntului crăiesc".

III. Incursiunile turcești; construirea bisericilor fortificate

După cea de a doua năvălire a tătarilor (1285) viața în Transilvania nu a mai fost tulburată de amenințări din afară. Această situație se va schimba după ce turcii cuceresc Anatolia și pătrund spre Europa prin Pensinsula Balcanică. Prima incursiune turcească pe teritoriul Transilvaniei se produce în 1395. O armată turcească pătrunde în Țara Bîrsei prin Pasul Bran. Un an mai tîrziu locuitorii Brașovului termină construirea fortificațiilor de apărare ale orașului. Exemplul brașovenilor este urmat de toate celelalte orașe săsești. În 1396 turcii zdrobesc la Nicopole armata cruciaților care încercau să se opună marșului otoman spre inima Europei. Pentru a face față iminentei primejdii care îi amenință țara Sigismund de Luxemburg, regele Ungariei și Boemiei și din 1433 împărat al Imperiului German, începe organizarea apărării Transilvaniei. În acest scop el se deplasează de mai multe ori la Sibiu și Brașov, deoarece incursiunile turcești pe teritoriul Transilvaniei devin din ce în ce mai dese și cu urmări din ce în ce mai dezastruoase. În 1420 turcii pătrund în Valea Mureșului, distrug Orăștia și jefuiesc toată regiunea. Optsprezece ani mai tîrziu, în 1438, trec din nou prin foc și sabie Valea Mureșului și asediază, dar fără succes, Sibiul. La înapoiere fac Sebeșul una cu pămîntul. Printre alți locuitori tîrîți în sclavie se află și „necunoscutul sebeșan", menționat și sub numele de „studentul din Romoș". După optsprezece ani petrecuți în robie, acesta reușește să scape și revenit acasă se călugărește. Lui i se datorează prima lucrare documentată, redactată în limba latină, despre moravurile și obiceiurile turcilor. Cartea a stîrnit un deosebit interes, fiind tradusă în numeroase ediții în limba germană. Prefața uneia din aceste ediții a fost semnată de Martin Luther.

În această frămîntată perioadă orașele săsești au dezvoltat o adevărată industrie de armament destinat apărării. Se cunosc comenzi de armament sosite la Brașov de la Cetatea Chilia de la Gurile Dunării. Brașovul și Sibiul erau considerate cetăți inexpugnabile.

Cînd turcii năvăleau în țară, ca semn al declarării mobilizării generale, prin toate comunitățile săsești era purtată o sabie scăldată în sînge. La acest semnal se stabilea cine trebuia să dea curs chemării, prezentîndu-se la oaste și cine urma să rămînă acasă pentru apărarea comunității. Contingentul săsesc condus de graful sașilor a participat la bătălia în care Iancu de Hunedoara i-a învins pe turci. În bătălia de la Sebeș (1479) sașii sub conducerea grafului Georg Hecht au luptat cot la cot cu românii.

Între anii 1420—1493 turcii au invadat de cel puțin cincisprezece ori Transilvania, dar probabil că unele incursiuni de proporții mai mici nu au fost menționate în cronici, deși tocmai acestea au avut cele mai devastatoare urmări pentru populație. Pe neașteptate, utilizînd potecile din munți puțin umblate, cete de călăreți pătrundeau în sate, le incendiau, luau cu ei vitele și oamenii, după care dispăreau tot atît de repede cum veniseră. La graniță, cereau mari sume de bani pentru a-i pune în libertate pe ostateci. Cine nu avea cu ce să plătească era dus în robie.

Burgurile de refugiu nu erau indicate pentru a proteja populația de atacurile prin surprindere. In caz de primejdie trebuia să se ajungă într-un timp cît mai scurt înapoia unor ziduri sigure de apărare. De aceea bisericile au fost prevăzute cu ziduri și turnuri de apărare, ele fiind ultimul refugiu pentru populația comunității. Pentru a se asigura proviziile necesare, în incinta bisericilor erau construite hambare pentru cereale, iar slănina și afumăturile se mai păstrează și astăzi în „turnul slăninii" din interiorul bisericii.

Atît în regiunea Sibiului, cît și în Valea Mureșului, pierderile de vieți omenești au fost considerabile. Multe sate au rămas pustii pentru totdeauna, iar altele au fost nelocuite decenii de-a rîndul. Urmarea incursiunilor turcești a fost scăderea numărului populației săsești. Locul sașilor în satele depopulate a fost luat de românii care își aveau așezările în zonele montane, protejate de relief și vegetație, unde invadatorii nu puteau pătrunde cu ușurință.

IV. Bătălia de la Mohacs (1526) și urmările ei

În timp ce nobilimea maghiară era preocupată doar de propriile ei interese, slăbind astfel autoritatea regală și capacitatea de apărare a țării, pericolul otoman devenea din ce în ce mai amenințător. În anul 1521 turcii cuceresc Belgradul și apoi mai multe cetăți ungare de la frontieră. Intenția sultanului Soliman II de a dezlănțui o ofensivă decisivă împotriva Ungariei nu mai constituia un secret pentru nimeni. Tînărul și neajutoratul rege Ludovic II a cerut ajutor creștinătății apusene, dar Apusul a fost surd la această chemare. Mai condamnabilă a fost însă atitudinea nobilimii maghiare care nu a dat curs mobilizării decretată de rege decît cu mare întîrziere și cu efective reduse. Chiar și voievodul Transilvaniei, Ion Zapolya s-a alăturat cu mare întîrziere armatei concentrată la Mohacs pe Dunăre.

În bătălia decisivă din 29 august 1526 desfășurată înainte de sosirea armatei din Transilvania, trupele lui Ludovic II, mult inferioare turcilor, sînt total nimicite. Țara întreagă este la discreția învingătorului. Turcii cuceresc și jefuiesc capitala, pustiesc cincisprezece comitate și se retrag, tîrînd după ei 150 de mii de prizonieri.

După dezastrul de la Mohacs, Ungaria se descompune în trei părți. Partea sudică și centrul țării devin pașalîc turcesc. Partea răsăriteană devine principatul Transilvaniei, formal aparținînd coroanei habsburgice. Partea vestică în care se menține efectiv autoritatea habsburgică. Și ca dezastrul să fie complet, după moartea lui Ludovic II izbucnesc certuri și lupte pentru succesiunea la tron.

În conformitate cu prevederile privind succesiunea la tronul Ungariei, succesorul legitim ar fi trebuit să fie Ferdinand de Habsburg, dar puternicul partid al nobilimii maghiare îl contestă și îl aleg rege pe voievodul Transilvaniei, Ion Zapolya. În anul 1529 acesta se închină sultanului, avînd sub stăpînirea sa provinciile din răsăritul și nordul Ungariei, inclusiv Transilvania, în timp ce Ungaria de apus și Ungaria superioară rămîn efectiv sub stăpînirea Habsburgilor.

Care a fost atitudinea sașilor în acești ani de confuzie politică? După ce la început l-au acceptat pe „regele Hans (Ion)", s-au decis să-l sprijine drept rege legitim pe Ferdinand. Mișcarea de rezistență împotriva lui Zapolya s-a concentrat la Sibiu sub conducerea lui Markus Pemfflinger, dar deși Ferdinand nu-i putea ajuta decît cu promisiuni, cu prețul unor mari sacrificii, sibienii i-au rămas credincioși pînă în 1536. Cu totul altă politică duce magistratul brașovean Lukas Hirscher, adeptul unei atitudini realiste. El îi determină pe concetățenii săi să-l recunoască pe „regele Hans". La această linie politică aderă toate celelalte regiuni săsești, cu excepția Sibiului. În cele din urmă, starea de fapt se va impune și în anul 1542 Dieta Transilvaniei recunoaște formal suveranitatea otomană, dar Habsburgii nu vor renunța niciodată la pretențiile lor asupra regiunii răsăritene a Ungariei și asupra Transilvaniei. După un veac de adînci frămîntări, la 1687 principatul va intra deplin sub dominația habsburgică.

În toată această perioadă sașii și-au putut păstra pozițiile lor de „națiune" dominantă alături de nobilii maghiari și de secui, așa cum se statuase prin „Unio Trium Nationum" în 1437, datorită copioasei lor contribuții la plata impozitelor din ce în ce mai ridicate, impozite necesare plății tributului cerut de otomani.

(Continuare în numărul viitor)

De ce dai, domnule Manea?

În numărul din 5 august, revista „The New Republic" a publicat, sub semnătura scriitorului american de origine română Norman Manea, un articol care a stîrnit puternice proteste din partea unor cititori ce ne-au trimis scrisori, cerîndu-le să le publicăm.

Stau în fața cu articolul domniei tale pe 10 (zece!) pagini („Happy Guilt". Norman Manea, The New Republic, August 5) și îmi tremură picioarele.

De ce mă lovești, d-le Manea? Cu ce ți-am greșit?

Întii dai în Mircea Eliade. Îl acuzi de a fi fost fascist, nazist, legionar, anti-semit. Îl acuzi de „scepticism față de democrație și modernitate", de „fundamentalism ortodox" și, vai nouă, de a fi fost „legat de valorile culturale ale locului lui de naștere". Cu rea credință, îi denaturezi scrisele și spusele.

Cît timp ți-o fi luat, sărace, să pregătești în soioasa-ți bucătărie o atît de otrăvită salată de idei? Și mă întreb de ce? Căci Mircea Eliade, prin opera lui, nu poate fi distrus de Norman Manea. Orice învățăcel, fie el cît de mic, știe că în momentul de față studiul istoriei religiilor fără Eliade nu se poate. Orice învățat, fie el cît de mare, habar n-are de existența lui Norman Manea! Am crezut, preț de două paragrafe, că acesta este mobilul eseului dumitale: speranța de a-ți crea o platformă lovind într-un corifeu. Am greșit! Dumneata, d-le Manea, nu vrei să-l desființezi pe Eliade. Dumneata vrei să ne desființezi pe noi, pe toți românii!

Dintr-o trăsătură de condei îl desființezi pe Nae Ionescu, citîndu-l pe Virgil Nemoianu. Eu știu că Nemoianu l-a citit pe Nae Ionescu. Virgil Nemoianu este un adevărat intelectual. Dar domnia ta? Domnia ta, oare l-ai citit pe cel pe care îl trimiți la plimbare cu atita ușurință?

După Eliade și Nae Ionescu vine rîndul lui Antonescu. Mareșalul a fost „aliatul Gărzii de Fier"; „un dictator"; „sub dictatura sa militară au continuat crimele anti-semite?" Să nu știi dumneata că „aliatul" i-a impușcat pe legionari în stradă? Să nu știi că Antonescu a fost conducătorul care i s-a împotrivit lui Hitler cînd acesta din urmă — în plină putere militară — i-a cerut să-i deporteze pe evreii din România? Ba știi, bătu-te-ar norocul! Cum să nu știi! Că prost nu ești! Doar te faci!

Și atunci, de ce dai pe la spate?

Și dacă te-ai fi oprit să-i împroști cu noroi doar pe cei de mai sus, nu mi-aș fi pierdut vremea să-ți răspund. La urma urmelor, personalitățile lor sunt prea controversate iar acuzațiile domniei tale nu sînt prea originale. Le-au făcut și Dej și Ceaușescu și oamenii lor. Orice anticomunist era automat un criminal. Problema este că litania „desființărilor" continuă. Mă așez pe scaun să nu-mi vină amețeala: Eminescu, Hașdeu, Iorga, Goga, Noica, toți, da, toți sînt — sîntem — niște purtători de drapel ai mișcărilor de extrema dreaptă" și reprezentăm „o măsură nefericită a opiniei publice românești și a opțiunilor politice românești. „Limbajul lor intolerant și încărcat de ură atinge un nivel intolerabil al violenței în unele texte naționaliste". Domnia ta să fie cel care pomenește de un limbaj încărcat de ură și intoleranță? Nu știi oare că atunci cînd ataci o întreagă rasă ești rasist?

Și țara, România, granițele ei? Ce părere ai domnia ta despre ele? Să vedem... „România Mare a fost creată... (prin) includerea unor NOI PROVINCII (Transilvania Bucovina, Basarabia)...". „...: extremismul românesc a fost, rezultatul succesului teritorial". Orice școler din România va fi aflat despre sutele de ani de suferință ale românilor din Transilvania; despre lungile persecuții suferite, despre sălbatica politică de desnaționalizare a populației române. Nu mă îndoiesc că un savant ca domnia ta a stat de vorbă în cele peste 4 decenii de viață din România cu cel puțin un transilvănean. Adu-ți aminte de uriașa tristețe a vieții românilor sub călcîi străin.

Și dacă te lasă inima, continuă să răsucești cuțitul în rana din mine!

Îți spun drept, te citesc și nu te înțeleg. Ce — și mai ales CINE — îți călăuzește mânuța dolofană?

În peste 40 de ani de viață în România nu îți aduci aminte de nimic bun? Nu tu o fată, nu tu un zîmbet, o stradă, o casă, o carte, mă rog, o sarma, un tufiș, o capră, nimic nu s-a lipit de sufletul ghebos al domniei tale? Adică să fi trăit atît amar de vreme fără prieteni români? Cine te-a învățat carte, d-le Manea? N-oi fi avut cumva tocmai un dascăl român? Cînd ai fost bolnav, doctori turci ori malgași te-au lecuit? Dar cei care ți-au publicat cărțile, tătari au fost? Ori românii pe care îi urăști atît? Dar cei care te-au premiat? Dar cei care te-au primit în Uniunea Scriitorilor? De toți oamenii ăștia nu îți este rușine?

Domnia ta ai mîncat o pîine mai albă și te-ai adăpostit sub un acoperiș mult mai larg decît imensa majoritate a românilor. Cîți dintre noi am avut casă pe Calea Victoriei? Eu nu cunosc nici un om cinstit care să fi căpătat locuință într-un astfel de cartier select de la guvernele comuniste. Din cîte îmi aduc eu aminte numai militanții activi pentru cauza comunismului erau astfel răsplătiți.

Soția dumitale, pe care eu, în „extremismul meu de dreapta", am învățat-o englezește prin anii 1980—1981, era — îmi amintesc ca acum — directoarea laboratorului de restaurare a manuscriselor de pe lîngă Biblioteca Centrală de Stat a R.S.R. „Purtători de drapel ai extremismului român" să fi fost cei care i-au dat această funcție de răspundere, cei care i-au dat în subordine 15—16 români?

Am crescut alături de o verișoară italiancă, un văr rus și altul bulgar. Pe mama, iubite d-le Manea, o cheamă Papazicopol Cleopatra. E grecoaică. Am trăit 35 de ani în această familie, dar nu am auzit pe nimeni, niciodată să vorbească ÎNTREAGA Romînie și TOȚI românii de rău. Și italianca și rusul și bulgarul și eu, grecul, toți gîndeam și simțeam românește. Să caut eu cît aș vrea, de la Nistru pîn' la Tisa, ba chiar de la Nistru pîn' la Don, între prieteni și dușmani, nu cred că aș putea găsi atîtea bube, mucegaiuri și noroi cît în inima domniei tale.

Nu, nu pe Eliade îl diseci domnia ta. Eliade este doar un pretext pentru atacarea „in corpore" a națiunii române, a teritoriului ei, a sufletului românesc. Dumneata lovești mișelește, urmînd lecția de dezinformare învățată de la comuniști — chiar n-ai fost activ prin U.T.C. sau P.C.R.? — lovești într-o nație care te-a adăpostit cînd ți-a fost mai greu. Domnia ta vrei să ne pui în genunchi!

Alungați de sărăcie, grecii mei au venit în România, unde au fost primiți cu brațele deschise. Dar România a devenit casa lor și cînd a venit timpul și-au vărsat sîngele pentru pămîntul romînesc. De la Iorgu la Spiru și de la Aglaia la Antigona, n-am auzit decît vorbe de laudă la adresa toleranței românești. Ce educație ai primit domnia ta? Ce venin ți-au picurat în suflet părinții, bunicii?

Ceea ce ar trebui analizat este nu „vina" lui Eliade și a tuturor românilor, ci micimea dumitale sufletească, capacitatea domniei tale de-a înjunghia pe la spate un întreg popor.

Și fiindcă veni vorba de „bube, mucegaiuri și noroi", amintește-ți ce spune Arghezi:

Din bucata mea de pîine
Am hrănit un om și-un cîine.
Cîinele m-a cunoscut
Omul nu m-a mai știut.

Cristian SĂILEANU

Notă: Articol publicat în Nr. 149 din 10 august al săptămînalului „LUMEA LIBERĂ" care apare la New York.

Nu știu ce sentimente încearcă foștii comuniști, astăzi cînd internaționala, doctrina, perspectivele lor s-au surpat? Ca om, ce simt și gîndesc, nu-mi pot reține un anume sentiment de milă din păcate amestecat cu dezgust.

Cei mai mulți dintre noi am avut rude, prieteni, colegi, membri ai P.C.R. pe care i-am tratat, în vremurile lor bune, cu comprehensiune, cel puțin pe unii, datorită comportamentului lor, ținutei relativ corecte Cu alții, chiar dacă ne-am purtat cu oarecare rezervă, am conviețuit civilizat, cu toate că îi vedeam slugarnici, arivişti, sau delatori. În anumite cercuri, restrînse, în momentele de sinceritate sau, de cele mai multe ori, între patru ochi le-am ascultat confesiunile, scuzele, le-am acceptat în parte argumentele, justificările privind motivele ce i-au determinat să caute să aibă carnetul roșu. Am inventat, noi înșine, pentru cei apropiați motivații, din dorința de a nu ni-i îndepărta de suflet. Ba, să ne mărturisim păcatul, în destule cazuri am coborît ștacheta ca să-i putem încadra în categoria de buni români, înțelegîndu-le poate prea mult, dorința de afirmare profesională și le-am iertat, s-o recunoaștem, oportunismul și lașitatea considerîndu-i victime comune ale aceleiași terori la care eram supuși cu toții.

Dar după 22 decembrie felul cum îi vedeam pe comuniști s-a schimbat; și sentimentele. Căci am văzut cum, pe mulți, evenimentele i-au cutremurat, și-au aruncat blestematele carnete, lepădîndu-se de satana; sînt cei ce-și păstraseră un gram de conștiință, cei care în anumite momente, în singurătate, au sperat să devină oameni liberi, să trăiască într-o societate civilă, a valorilor și a justiției măcar, dacă nu a dreptății. Alții însă, oportuniștii, cei ce nu au avut niciodată remușcări, s-au îmbulzit în jurul noii puteri devenind, peste noapte, din comuniști democrați și încă „originali". Confecționîndu-și în grabă false aureole de victime au năpădit fie partidul de guvernămînt, fie, din însărcinarea lui, partidele de opoziție, în special cei ce posedau tehnica delațiunii și urmau să-și continue, în noile locuri, vechile talente de turnători.

Perseverare diabolicum

Există și o a treia categorie de foști membrii ai partidului comunist, nemernicii de bază. Aceștia sînt cei prea proști și prea lipsiți de suflet ca să înțeleagă noua situație, prea legați de puterea nemăsurată și de privilegii, pe care în puținătatea minții lor credeau că le și merită, și cei dintotdeauna vînduți, străinii de neam, cei cărora vărsarea sîngelui românesc, milioanele de ani de temniță, munții de suferințe îndurate de acest popor, le făceau plăcere. Foștii nomenclaturiști, foștii securiști, agenții KGB-ului, Mosadului, CIA, toate aceste categorii de vînduți s-au regrupat în PSM, PCR, România Mare, ca și în puzderia de partidulețe create de FSN, cu banii țării, pentru a slăbi opoziția și a-și continua opera de înrobire și distrugere a neamului românesc.

Există o trăsătură de caracter comună comunismului și neocomunismului. Într-un domeniu consecvența lor nu poate fi de nimeni pusă la îndoială: cel al necinstei. De cînd există, pe toate meridianele, la toate nivelele, corupția tronează și-ți vine să zîmbești citind documentatele referate despre comunism și neocomunism ale prea savanților sau vai, prea corupților politologi.

Ce altceva a fost și a rămas, cît mai este, comunismul decît o mafie? Una la scară planetară, dar mafie, crimă organizată și nimic altceva. Partidul comunist din România, de la începuturile sale, și cu deosebire după impunerea lui cu tancurile sovietice, a fost un partid al trădătorilor de țară, reprezentînd, în exclusivitate, interesele unor puteri străine, contestînd realitatea istorică a României Mari, militînd, conform cu interesele celor pe care îi slujea, pentru dezmembrarea țării. Apoi, dictatura comunistă, timp de patru decenii, prin cele mai abominabile metode de teroare, tortură, asasinat și în cele din urmă prin corupție generalizată a încercat exterminarea fizică și spirituală a poporului român. A fost ucisă fără menajamente toată fosta clasă conducătoare, au fost profanate toate tradițiile și credințele neamului, i-au fost falsificate, prigonite, mistificate toate valorile. Genocidul prin înfometare, frig, muncă epuizantă, înapoiere culturală, alungarea peste granițe a minților, conștiințelor, inimilor curate ale tinerilor este o realitate, și astăzi. În locul tuturor valorilor distruse, comunismul a știut numai să creeze o imensă armată de delatori ce n-au făcut decît să mineze morala sănătoasă, să lucreze la surparea sau măcar la șubrezirea instituțiilor țării de la industrie la armată și de la învățămînt la biserică, la dărîmarea căreia au lucrat fizic prin demolarea cu buldozere a lăcașurilor de închinăciune și moral prin impunerea unor ierarhi netrebnici.

Astăzi, la doi ani de la prăbușirea, rînd pe rînd, a structurilor comuniste, după încercarea de restaurare din URSS și după penibilele regrupări de la noi de tip PSM, PCR, sau România Mare sigur că altele sînt sentimentele noastre față de foștii posesori ai carnetelor roșii. Evenimentele ce au tulburat par să fi limpezit lucrurile. Comuniștii de azi, nemernicii de totdeauna, s-au ales singuri. Nu cred că avem pentru ei mai puțină înțelegere ca în trecut, poate mai puțină milă, dar mult mai multă silă, adică scîrbă. De data asta, pentru viitorul copiilor și nepoților noștri nu mai avem voie să rămînem indiferenți la abjecție, să închidem ochii. Oamenii cu oamenii și monștrii cu monștrii.

Aurelia GULAN

Un ochi rîde, altul plînge...

Saltimbanci ai istoriei

Un spectacol ce ar fi fost amuzant, de n-ar fi fost penibil, ne-au oferit, în răstimp de o săptămînă, partidele politice din România, cu ocazia evenimentelor de dincolo de Prut. Începutul, ca de obicei neinspirat, l-a făcut, prin domnul Ioan Lup, Partidul Național Țărănesc în seara zilei de 19 august, cînd a trebuit să înghițim o incoerentă tiradă televizată despre „Marea Putere Sovietică" și „buna noastră vecinătate" cu ea (nici n-ai fi zis, cîteva zile mai tîrziu, la declararea independenței Basarabiei, că poetul Ioan Alexandru, scuturat de patos creștin și național, oierește într-o stînă cu... Lup)! A urmat apoi fanfaronada politicianistă, suspiciunile și acuzațiile reciproce („Noi da, voi nu; voi da, noi nu..."), toate taberele voind să exploateze împrejurările și să se împăuneze în ochii electoratului, apăsînd mai ales pe coarda Basarabiei...

Dar în ce fel am ajutat noi, **concret**, biata Basarabie? C-am tot strigat că-i pămînt românesc? Merci, asta o știu pînă și rușii!... Adevărul este că n-am ajutat-o în nici un fel, ci toată lumea s-a folosit de numele ei la modul retoric, să arătăm noi adică, guvern sau opoziție, cît sîntem de patrioți. Cînd a venit vremea s-o ajutăm concret, în clipele ei cele mai grele, noi am revîndut-o rușilor pe cincisprezece ani, prin tratatul semnat de președintele Iliescu. Și ce-au făcut atunci partidele, cele reprezentate în Parlament, mai ales Frontul majoritar? Ar fi putut lua atitudine împotriva seninei trădări prezidențiale, invalidînd rușinosul tratat, fără a mai aștepta derularea evenimentelor. Dar au fost, vezi bine, tot timpul **ocupate cu altceva**...

Cînd Basarabia însă, **nesprijinită de nimeni** cu fermitate (nici de noi, nici de Occident, ca Țările Baltice), și-a declarat totuși **independența** (pe care toată lumea a înțeles-o ca pe un prim pas spre viitoarea unire), a explodat și mămăliga noastră politică, s-a intrat într-o stare de euforie patriotică, fiecare încercînd să tragă cît mai multe foloase din atitudinea adoptată în fața acestui eveniment. S-au înghesuit cu toții „să recunoască", „să salute", „să felicite", „să declare", „să-și exprime", întrecîndu-se în vorbe mari și-n piruete electorale. Pînă și președintele Iliescu, vînzătorul ereditar, nedezis vreodată în mod limpede de comunism (și n-a făcut-o nici de data aceasta), a apărut pe micile ecrane ca să împărtășească cu noi bucuria eliberării Basarabiei. Ca să nu mai vorbim de „academicianul" Alexandru Bîrlădeanu, stafia îndărătnică a stalinismului basarabofag!... Iar dl. Petre Roman-Neulănder („fiecare-l avem pe Ștefan cel Mare în noi") a prins ocazia să pozeze din nou în mare patriot și „bărbat de Stat", aducînd la cunoștința lumii recunoașterea de către România a independenței Basarabiei, de parcă ar fi vreo mare ispravă sau vreo mare iluminare ca eu să recunosc fățiș, cînd nimeni nu mă mai asuprește, că a mea-i și mîna dreaptă și mîna stîngă și că se cade că mi le spăl pe amîndouă!...

Ceea ce am reușit să facem noi pînă acum, pe cale politică, pentru greu încercata noastră Basarabie, n-a fost decît să mînjim ziua de 27 august cu tina politcianismului românesc. Lăsați-i pe frații noștri basarabeni să răsufle aerul curat al libertății, tovarășilor și domnilor saltimbanci ai istoriei; încetați de-a le mai **exploata** suferințele și bucuriile, ca nu cumva să vă ajungă scîrba și blestemul lui Eminescu!

„Vă pîndesc la cotitură"

Ne-am numărat printre cei care au regretat dispariția temporară a revistei clujene „NU". Din păcate, n-am putut împărtăși, în vara aceasta, bucuria reapariției ei. Pentru că n-am mai recunoscut-o... Aplombul ei „tineresc" a mers atît de departe încît s-a convertit la această specie de **budism**: „Poți oricînd aluneca pe-un **rahat** sub blîndele raze ale lunii... Cunoașteți, nu? Țîrîitul greerilor, fînul proaspăt cosit, cerul înstelat cu tot misterul lumii în jurul tău și, brusc, senzația imperioasă de a te duce la **budă**" (p. 1). **Nihil humani...**

Un articol de la p. 9 (pe marginea interviului televizat cu dl. Eugen Ionescu, în fond „patronul" fără voie al revistei, nu?) ne arată că principalul profet și doctrinar al acestui budism **sui generis** este însuși redactorul-șef, dl. Alin Fumurescu. Acesta a descoperit, pe cale experimentală, un nou principiu de existență, putînd funcționa în același timp și ca unitate de măsură a valorii spirituale: **pîrțul**. „Nu e nici o vulgaritate aici, căci o operă care nu rezistă la un pîrț, un om indignat în fața unui pîrț nu merită nici o atenție", scrie iluminat budistul nostru. Ca să nu producem „o cultură castrată, făcută din vîrful neuronilor" (?!), ca să prevenim entuziasmul erudiției, trebuie să avem curajul de a spune „doar atît: Pîrț!". Simplu și eficient („veți avea avantajul de a vă fi și distrat copios").

Așa ar fi trebuit să spună și dl. Eugen Ionescu („dacă i-ar fi venit în minte"). Dar cum dl. Eugen Ionescu, sîntem avertizați, „nu are nici timp, nici chef să fie deștept", ci „abia doar are timp să fie sincer" (știindu-se că nu poate fi cineva și deștept și sincer în același timp!), n-a avut inspirația de a săvîrși lucrul cu pricina în nasul telespectatorilor români; o face însă, în contul său, dl. Fumurescu, pe un sfert de pagină, cu o voluptate aproape fiziologică.

Atenție însă! Lucrurile nu se opresc aici! Sincer (deci nu și deștept!), dl. Fumurescu ne previne: „Dar eu vă pîndesc la cotitură și, cînd vă așteptați mai puțin, vă sar în spate și vă strig la ureche: Pîrț!". Asta este. Se păzește fiecare cum poate...

Hristos i-a alungat pe zarafi din Templu

Cazul de mai sus este simptomatic pentru o întreagă categorie de „tineri teribili" lansați în noua presă românească și voind să exprime, „fără prejudecăți", spiritul „noii generații". Noi, nu neapărat bătrînii, dar „bătrînicioșii" (cumplit epitet, nu-i așa?), ne încăpățînăm să credem totuși că noua generație nu se reduce numai la atît și nu se recunoaște cu plăcere în acest cam desuet exhibiționism intelectual (la modă pe vremea tinereții lui Eugen Ionescu, adică acum vreo șaizeci de ani). Pentru noi — „bătrînicioșii" — noua generație s-a exprimat mai degrabă în sîngele vărsat pe caldarîmuri, iar „libertatea" de care abuzează unii, ridicată tocmai pe acest sînge, ni se pare un fel de profanare a lui. Revine tinerimii eroice (celor ce, dincolo de orice teribilism și vulgaritate, au ținut aprinsă, vreme de cincizeci și trei de zile, făclia de spirit a Pieții Universității) misiunea de a salubriza atmosfera publică, îndepărtînd din mers și uscăturile propriei generații, așa cum i-a alungat Hristos pe zarafii din Templu. Libertatea aceasta, plătită cu preț de sînge, nu trebuie lăsată să devină nici tarabă pentru gheșeftari, nici maidan pentru trepădușii istoriei.

Fanariotism oficializat

Șansele noastre de redresare generală se înjumătățesc din pricina produndei crize de autoritate a executivului. Am decretat separarea puterilor în stat, am conceput o nouă structură guvernamentală („mai funcțională", s-a zis), Miliția am rebotezat-o Poliție și am dublat-o cu Jandarmeria, dar cu toate acestea haosul și anarhia domnesc pretutindeni, societatea se află practic la discreția escrocilor și lichelelor, lipitori îngrășate în nămolul „democrației originale" (nu se știe bine dacă am avut o autentică revoluție, dar „pleava ridicată de revoluție" o avem cu prisosință). Lumea românească n-a mai fost atît de răvășită și de coruptă cam din anii imediat următori primului război mondial (M. Eliade vorbea undeva despre jalnica perioadă 1918—1921). La capătul acelor ani tulburi s-a putut înființa Partidul Comunist, s-au putut regrupa lichelele politicianiste, și-au făcut vad „îmbogățiții războiului", trădătorii și profitorii au ajuns „onorabili", au roit afaceriștii străini, s-a consolidat puterea (și teroarea) finanței evreiești. Se repetă acum istoria? (Ar trebui să ne dea serios de gîndit acest fapt: după fiecare eroică jertfă de sînge a neamului, la noi nemernicii sînt cei care profită și prosperă, întinînd totul, nepedepsiți de nimeni).

Executivul actual nu poate sau nu vrea să facă ordine? S-ar părea că într-o oarecare măsură **nu poate** („moștenire grea", instabilitate specifică tranziției, nepricepere, lipsă de experiență, de efective, de fonduri etc.), dar e limpede că nici **nu vrea** (căci măcar problema bișnițarilor, a comerțului țigănesc, a speculei în genere, ar fi putut-o rezolva în doi ani de zile, fără „experiență", fără „idei geniale", fără „efective" și fără „cheltuieli", numai cu puțină exigență și fermitate). De ce nu vrea? Pentru că autoritățile însele sînt corupte pînă în măduva oaselor, aflîndu-se chiar în cîrdășie cu hoții de toate categoriile. Polițiști, vameși, inspectori, funcționari ministeriali, primari și prefecți își dau mîna cu ei sub nasul nostru, într-o adevărată conspirație de fanariotism oficial(izat). Zadarnic urlă presa scrisă, ba chiar și televiziunea; zadarnic ne copleșesc evidențele; rechinii nu se mănîncă între ei! Că de ochii lumii se mai face din cînd în cînd cîte-o „razie" subțirică? Cît de eficientă este o dovedește faptul că totul se reia în urmă de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat...

Nu demult am văzut la București, în gura Lipscanilor, o scenă de neuitat: spre taraba soioasă a unui țigan bișnițar se îndreaptă un polițist cu table pe umăr. „Să vezi că-l învață!", zice cineva. Cînd colo, țiganul către polițist: „Hai noroc (numele)! Bine că te-ai nimerit pe-aci! Uită-te nițel la astea, că io am o treabă; mă-ntorc în două minute"...

Para mălăiață a... guvernului

Puterea s-a obișnuit să spună că opoziția critică, dar nu dă soluții. E curios că nimeni n-a observat că e și firesc să fie așa. Ești guvern, trebuie să guvernezi, să găsești **soluțiile tale**, să rupi, dacă se poate spune așa, gura criticilor (însă nu cu bastonul). De unde această nostalgie a perei mălăiețe? Ce-ar trebui, mă rog, să facă opoziția? Să preia responsabilitățile guvernului? Atunci ar trebui să facă și schimb cu acesta. Politicește vorbind, nici un guvern care „se pretinde" nu va admite să se lase la mîna opoziției și cu atît mai puțin să gîndească opoziția pentru el. Pe de altă parte, opoziția, dacă va avea soluții, nu le va folosi la proptirea unui guvern incompetent, ci va aștepta să ajungă la putere, spre a le pune ea însăși în aplicare. Opoziție „constructivă" nu înseamnă slugă care să facă treburile în locul guvernului, ci voce care critică spre a îndrepta (observ și îți dovedesc că na-i făcut bine, dar nu m-apuc să rezolv eu problema în locul tău). Dacă Walter (tatăl) se supără pe Petre (fiul) că învață prost, atunci nu se-apucă Walter să învețe în locul lui Petre, ci îl trage pe Petre nițeluș de urechi. Dacă de capul lui Petre este ceva, își ia seama și se pune pe treabă. Dacă însă nu-i nimic de capul lui, se rățoiește la babacă: „Fă matale în locul meu; fii constructiv!"... Că Petre s-ar putea să ajungă totuși prim-ministru, chiorîș în Duminica Orbului,asta-i altă poveste de pe la noi...

Dar nu e întotdeauna vorba de „soluții". Sînt chestii elementare, de bun-simț, ce-ar putea trece chiar și prin mintea lui de-alde Nilă al lui Moromete. Totul e să fie omul cinstit și pus pe treabă: să se înconjoare numai de oameni corecți și competenți, nu de foști securiști și secretari de partid; să urmărească întîi binele public și pe urmă pe cel personal; să nu tolereze nici un abuz, să nu-și mănînce nici o vorbă, să bage canaliiile în sperieți (nu cu vorba, ci cu fapta: destituiri, amenzi usturătoare, ridicări de autorizații, închisoare, după lege, altminteri); să știe să respecte poporul care l-a ales (cu istoria lui cu tot) și să nu se năimască în ruptul capului pe la străini; să-și vadă bîrna din ochiul lui și numai apoi paiul din ochiul altuia... Restul e la mintea cocoșului: treabă de tehnocrați.

V.A.M.

Casa comună

La 1 septembrie dl. John Major a vizitat Moscova, cu care ocazie, printre altele, a obținut de la gazdele sale aprobarea reunirii cu familia, în Anglia, pentru un fost kagebist care a „preferat libertatea". Mai mult chiar, soția primului ministru al Marii Britanii a „luat ceaiul" cu doamna Leila Gordievski, soția suspomenitului „refugiat politic". Gestul s-a vrut o demonstrație de bunăvoință, și a fost. Nu mai sîntem pe vremea lui Farfuridi să iubim trădarea dar să-l urîm pe trădător. Ce, el nu e om? Mai ales cînd avansează de la KGB la Inteligence Service și are o nevastă s-o cheme nu ca pe rusoaice Marusea, ci Leila.

A. B.

Misiunea istorică a actualei puteri

Impusă din afară ca urmare a consensului maltez, clica pro-sovietică apărută la 22 decembrie 1989 a adus cu ea suflul glas-nostului și al perestroicăi emanat de la Kremlin.

Sub aspect propagandistic, efectele incomode ale glasnostului au fost cu ușurință înlăturate de către comuniștii reformiști grupați în jurul lui Ion Iliescu, prin acapararea celei mai importante părți a mass-mediei, precum și prin folosirea serviciilor de zvonuri și diversiuni ale securității, fapt ce a determinat o victorie facilă în alegeri a F.S.N., clădită pe un eșafodaj ideologic de esență comunistă.

Numai că, indiferent de fragilitatea acestei victorii cîștigată cu mijloace pur informaționale, nereprezentativă pentru însăși structura spirituală a românilor, indiferent de incapacitatea ei de a rezista în fața adevărului și indiferent de daunele morale și materiale aduse României, important este ca puterea instituită la București să nu creeze probleme de ordin politic, teritorial și, nu în ultimul rînd, economic, dezechilibratului imperiu sovietic.

Sub aspectul restructurării sistemului economic comunist din perspectiva perestroicăi, valul decembrist l-a adus în fruntea executivului pe conf. univ. dr. Petre Roman, ca rezultat al unor influențe oculte, care s-au întrebuințat pentru a-și impune alternativa la guvernul Dăscălescu. În scurt timp, noul guvern a intrat în acțiune; primele măsuri de politică economică au avut ca efect inhibarea activității unor întreprinderi care aduceau țării un important excedent valutar, satisfăcîndu-se astfel doleanțele anumitor cercuri financiare internaționale, incomodate de exportul românesc. Ulterior, măsura prin care s-a urmărit dezorganizarea sistemului economic comunist — în absența contra măsurilor imediate ce ar fi trebuit să vizeze racordarea țării la circuitul economic occidental, pornind de la condițiile reale oferite de decembrie '89, indiscutabil mai bune decît cele actuale — a consfințit paralizarea economiei românești.

Astfel, situația economică de astăzi ne demonstrează clar, fără a mai fi nevoie de confirmări oficiale, că românii trăiesc de la revoluție încoace de pe urma împrumuturilor contractate de către guvernul în exercițiu.

Dacă ținem cont de faptul că guvernul Dăscălescu lăsase în visteria statului aproape 2 miliarde de dolari, risipiți cu ușurință de noua conducere, că rata trimestrială de creștere a datoriei noastre externe este mai mare de 1 miliard de dolari și că, în mod cert, ea va crește, putem trage concluzia că la sfîrșitul acestui an, guvernul Roman ar putea avea un pasiv de aproximativ 10 miliarde de dolari. Iar noi vom constata cu tristețe că nu va exista nici măcar o întreprindere productivă mai importantă care să fi fost integrată economiei europene, dacă va fi urmată politica economică de pînă acum.

În planul politicii economice externe, după ce o bună perioadă s-a mizat pe sprijinul economic al Franței, aflată de mulți ani într-un vizibil declin economic, în ultimul timp este demnă de semnalat obediența pe care o manifestă guvernul Roman față de Fondul Monetar Internațional; acesta dictează „ritmul de implementare a reformei", avînd ca mijloc de coerciție creditul valutar indispensabil supraviețuirii conducerii de la București, pe fondul menținerii relațiilor socialiste de producție și a unui sistem economic anacronic și paralizat.

Dar, să nu uităm că aceeași filieră a îndatorării față de F.M.I. au urmat-o și alte regimuri comuniste din trecutul apropiat, ca Ungaria și Polonia, țări ce au reușit performanța de a contracta datorii externe de peste 20 și respectiv, 40 miliarde de dolari. După îndepărtarea comuniștilor de la putere, țările respective, instituind proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, încurajînd investiția de capital străin cu certitudinea existenței unui sistem financiar-fiscal adecvat momentului, au început racordarea propriei economii naționale la economia occidentală, ceea ce a avut ca rezultat scăderea datoriilor externe contractate în trecut de regimurile comuniste din acele țări.

În cazul României, după mai bine de un an și jumătate de guvernare neocomunistă, singura realizare este schițarea unui sistem legislativ susceptibil, de îmbunătățiri fundamentale, iar noi putem conchide că misiunea istorică a executivului actual este de a determina dependența totală a economiei românești de marea finanță internațională, în care rolul de prim solist îl joacă, evident, F.M.I.

Această situație lipsită de orice perspectivă de relansare economică relevă posibilitatea ca aceste măsuri, care conduc la înrobirea țării, să fi fost luate în deplină cunoștințăde cauză și cu convingerea că, în primul rînd, trebuiesc respectate ordinele celor ce i-au adus la putere în decembrie '89, chiar dacă ele sînt îndreptate împotriva intereselor țării pe care pretind că o reprezintă.

În concluzie, este foarte probabil ca misiunea istorică a actualei puteri să fie aceea de a duce o politică de stagnare economică și înrobire financiară, care subscrie necesității de a proteja Uniunea Sovietică de pericolul apariției unei forțe economice la propria graniță și, amintind că noi sîntem abia la începutul creșterii datoriei externe sub regim neocomunist, este evident că soluția diminuării acesteia precum și a obținerii independenței față de Moscova rămîne, în continuare, pentru poporul român doar o problemă de opțiune politică.

Ionuț STROE

SPRE FOAME

La început, după instaurarea sa, cu mai multă sau mai puțină circumspecție, actualului guvern i s-a acordat oarecare încredere. dar pe măsură ce promisiunile făcute s-au dovedit mincinoase, îmbunătățirea s-a lăsat, mult și bine așteptată și s-a văzut cum căile cinstite sînt mereu ocolite, încrederea s-a transformat în contrariul ei. Specialiștii autohtoni numiți în posturi, ajutați de cei străini aduși cu mari cheltuieli, în loc să reînvigoreze activitatea economică, ajutați și de un parlament al nesimțirii naționale, au adus societatea în stare de catalepsie pentru ca să poată opera pe trupul ei nestingheriți. „Specialiștii", comportîndu-se mai degrabă ca o grupă de studenți la medicină din primii ani, care taie, constată, se miră și chiar se distrează pe seama cadavrului, economiștii de marcă ai echipei guvernamentale stîrnesc, văzîndu-le rezultatele, serioase întrebări privind integritatea lor mintală, sau psihică. După mai mult de un an și jumătate economia continuă să se degradeze. Producția scade, lipsurile persistă, în schimb inflația, corupția și datoria externă cresc vertiginos. Ce părere au oficialii? O scaldă, dar cifrele vorbesc.

Departamentul de Previziune și Orientare Economică din cadrul Ministerului Economiei și Finanțelor, publică în primul său buletin, o serie de date preliminate, referitor la evoluția economiei românești în anul 1991. Ni se par edificatoare: Produsul intern brut scade cu patru-cinci procente, în anul anterior scăzuse cu aproape opt, producția marfă industrială scade și ea cu zece procente, iar exportul, care în 1988 fusese de 11,5 miliarde dolari plus ruble, se estimează a fi în 1991 de numai 4,5 miliarde. Dacă mai luăm în considerație și scăderea spectaculoasă a investițiilor în industrie, care răpesc șansele măririi în viitor a exporturilor, dar și a unei rapide creșteri economice, perspectiva se arată sumbră. Căci dacă vor scădea în continuare exporturile se va micșora, similar, posibilitatea de a importa, deci se vor diminua și bunurile de consum importate, asta la un nivel de viață mai mult decît scăzut. Cifrele sînt elocvente. Importul de bunuri de consum pe anul 1990, în devize convertibile, a fost de 583 milioane dolari iar pe 1991 el se estimează la numai 220 milioane, adică la mai puțin de jumătate. Concluzii? Dezastrul economic care a adus lumea în stare de panică (toți se întreabă ce vom mînca la iarnă), se pare că nu interesează pe cei ce primii ar trebui să fie îngrijorați, dacă ar fi responsabili. Fără nici un dubiu: incompetența este dublată de inconștiență; și nu numai atît.

Greșit am crezut, ani de zile, că starea de subdezvoltare în care e menținută țara se datorește incompetenței celor care o conduc. Îi vedeam în anumite împrejurări, cunoșteam scandaloasa lor lipsă de instrucție, pe seama căreia puneam și nedezvoltarea unui sistem de judecată normală, fără de care nu pot fi luate decizii corecte, nu poate fi dusă la bun sfîrșit o acțiune de conducere, cît de cît eficientă. Dar îl vedeam la televizor, auzeam discursurile marelui agramat al țării și-mi închipuiam că toți ceilalți conducători, la toate nivelele, sînt siliți, ca să se poată menține în posturi, să manifeste intenționat un nivel intelectual modest pentru ca să nu stîrnească bănuiala, probabil întemeiată, a celui ce știa că a ajuns în frunte pe nemerit și simțea că mulți nemernici, asemeni lui, stau prin preajmă-i, abia așteptînd să-i ia locul.

A trebuit să vină revolta din decembrie '89, să se termine în mod odios și sinistru cu acel cuplu ce concentrase în el esența prostiei ș-a răutății, ca să constatăm, după dispariția lui, și respectiv rămînerea în funcție a vechii clase conducătoare, că incompetența nu era una simulată, mai mult, că răul nu se datora doar unor insuficiențe intelectuale. Oamenii aceștia care ani de zile își făcuseră „munca" cu viclenie, mimînd puținătatea cerebrală, ca să iasă astfel în evidență „genialitatea" conducătorului, au ajuns să se identifice cu rolul, să nu mai poată fi altfel, să dovedească, în continuare, un coeficient de inteligență sub mediu, mai mult, să prezinte o gravă malformație sufletească, un efect mai adînc. E vorba de mutilarea personalității, de schilodirea sufletului prin îndelunga lașitate a supunerii, prin lipsa oricărui simț de demnitate, de onoare, prin, în ultimă instanță, abandonarea oricărui principiu etic. O întreagă categorie de oameni s-a format în cultul slavei odiosului și analfabetei, pe care în adîncul lor îi urau, dar slujindu-i se deformau după chipul și asemănarea lor; o întreagă lume de ceaușești, de diferite forme și dimensiuni a rămas după dispariția lui revenindu-le, paradoxal, sarcina refacerii țării. Este posibil? Evident, nu! După aproape doi ani de domnie postceaușistă ideea că succesorii lui s-ar putea purta responsabil apare, la lumina zilei, ca o absurditate. E limpede că ineficiența paralizantă și degradarea galopantă a tot ce a mai rămas valoare impune scoaterea grabnică a acestei categorii de oameni de la pîrghiile, din posturile de conducere și înlocuirea lor cu personalități integre, care au trăit ferite, care s-au izolat de morbul comunist, care s-au dezvoltat separat, într-o lume a valorilor reale și nu în aceea în care obediența, delațiunea și lingușirea erau criteriile de ridicare în ierarhia socială. Astăzi este evident pentru oricine că înaintea problemelor materiale, financiare, legislative, sau de organizare, toate importante, există una vitală, care afectează întregul popor, anume cangrena morală a clasei lui conducătoare, care cauzează decăderea sufletească a tuturor. Fără ridicarea la lumină a forțelor curate, fără înlăturarea de la putere a compromișilor și compromisurilor, fără aducerea țării la starea de cinste, fără depășirea psihologiei de slugă hoață, nu putem intra în rîndul oamenilor. Fără un gram de orgoliu care să alunge starea sufletească de cîine bătut, fără ridicarea națiunii întregi la demnitate, fără dispariția fricii paralizante și demoralizatoare nici nu poate fi vorba de ieșirea din paragina economică. Dar asta înseamnă întîi debarasarea de vechea clasă, de exemplarele ei ceaușistofile.

La 22 decembrie a fost răsturnat un regim, dar și o epocă. Cea începută o dată cu ultima năvălire barbară și care a continuat cu dărîmarea, prin violență, a tuturor instituțiilor tradiționale ale țării și instituirea sistemului concentrațional-carceral.

Ineficiența, corupția, scleroza claselor conducătoare din fostele țări socialiste au făcut ca ele să se numească, după caz și loc, gerontocrație, profitocrație, cleptocrație, etc. Nota personală a sinistrului nostru cuplu a făcut ca suprastructura comunistă de la noi să capete numele de: sinistrocrație. Decapitarea monstrului n-a dus nicidecum la moartea lui ci, dimpotrivă, la proliferarea odioaselor lui deprindri. Lovitura din 19 august de la Moscova e un avertisment.

Comunismul s-a dărîmat ca un castel de cărți de joc, dar comuniștii se lasă greu, au apucat gustul puterii. La noi afară de cîteva fațade revopsite, totul a rămas cum a fost. Vechile structuri, în special cele secrete, de rezistență, au rămas intacte. Dispunînd și de resurse din vreme acumulate, puse bine, au iluzia că pot reveni la putere. Comuniștii duc, subteran, o luptă acerbă pentru menținerea pozițiilor, a privilegiilor. Că lupta lor de încetinire măcar, a procesului de schimbare, de redresare economică, e împotriva intereselor generale, nu-i interesează. În sinistru valorile sînt altele.

Statul de drept, independența justiției, egalitatea oamenilor în fața legii, sînt valori care, pentru ca să existe, țara trebuie să creadă în ele. Dar cum să se nască un astfel de sentiment de încredere cînd hoții, escrocii, trădătorii se lăfăie, în văzul lumii, în funcții de conducere?

Înlocuirea structurilor comuniste și a indivizilor ce s-au prăsit din acest demon e atît de urgentă încît nici nu știm dacă ne mai rămîne timp s-o ducem la bun sfîrșit pînă nu se declanșează dezastrul. Alarmă!

Constantin IORGULESCU

Colegiul redacțional: Gabriel CONSTANTINESCU, Demostene ANDRONESCU, Răzvan CODRESCU, C-tin IORGULESCU, Ion UNGUREANU

Preluarea textelor este permisă cu menționarea sursei.

Adresa: 2400 — Sibiu, Calea Dumbrăvii 109, tel. 924/2 25 36